

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Improvisaatioteatterin monet kasvot

Impronation Biennale Festivalin tutkimus

Elsa de Campos Paasonen

Kulttuurituottaja (240 op)

Marraskuu / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Elsa de Campos Paasonen	Sivumäärä 45 ja 5 liitesivua
Työn nimi Improvisaatioteatterin monet kasvot : Impronation Biennale Festivalin tutkimus	
Ohjaava opettaja Arto Lindholm	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Hook Finland Oy, Sasu Paakkunainen	
Tiivistelmä <p>Huhtikuussa 2014 järjestettiin ensimmäistä kertaa kuukauden pituinen improvisaatioteatterifestivaali nimeltä Impronation Biennale Festival. Festivaalin järjestävä taho Hook Finland Oy halusi kartoittaa millainen on keskimääräinen kävijä harrastuneisuudeltaan, iältään, sukupuoleltaan ja onko kävijä kokenut lipun hinnan ja tapahtumapaikan sopivaksi tapahtumalle. Kyselyn toteutin kaksipuoleisella A4-lomakkeella, jossa oli 10 kysymystä. Viimeiset kaksi avointa kysymystä antoivat kävijälle mahdollisuuden toivoa asioita 2016 vuonna järjestettävälle festivaalille ja antaa vapaata palautetta. Kävijöiden kokemukset oli tärkeä tutkia, sillä tapahtuma tehtiin ja tullaan jatkossakin tekemään heille. Myös uusista tapahtumakonsepteista haluttiin palautetta.</p> <p>Kävijätutkimuksen lisäksi kartoitin vierailevien esiintyjäryhmien mielipiteitä festivaalista sähköpostikyselyllä ja haastattelin työryhmän 6 ydinhenkilöä, jotta saisin sekä ammattilaisen että sisäpiiriläisen näkökulman Impronationin onnistumisesta.</p> <p>Sähköpostikyselyjen tavoitteena oli kartoittaa vierailevien ryhmien kokemusta Impronation Biennale Festivalista niin tuotannosta ja järjestelyistä, kuin markkinoinnista, festivaalin hyödyistä ammattialalle ja sen tunnettuudelle ja omalle ryhmälleen.</p> <p>Työryhmähaastattelujen tavoitteena oli päästä syvemmälle festivaalin ongelma- ja kehityskohtiin ja onnistumisen hetkiin.</p> <p>Työstä löytyy myös tiivistelmä improvisaatioteatterista taiteenlajina ja sen käytöstä arjessa ja yritysmaailmassa. Koska haluan tehdä työlläni improa tunnetummaksi, kirjoitan myös improvisaatioteatterin kentästä Suomessa ja sen historiasta, jotta lukijalle ei jää epäselväksi millaisen taiteen festivaalin ympärillä työni pyörii.</p> <p>Kävijätutkimuksesta kävi ilmi, että keskimääräinen kävijä oli sukupuoleltaan nainen, 27-28-vuotias eikä harrasta tai tee ammatikseen teatteria. Tälle kävijälle improvisaatioteatteri on tuttu televisiosta ja hän on käynyt katsomassa improa myös livenä. Pääsylippujen hintoihin ja tapahtumien tunnelmaan oltiin tyytyväisiä noin 80%:sti. Eniten vuodelle 2016 toivottiin kansainvälisyyttä, lisää samanlaista ja enemmän ja parempaa markkinointia tapahtumalle. Osa tapahtumapaikoista sai kriittistä palautetta sekä määrällisessä että laadullisessa tutkimuksessa liittyen näköesteisiin ja äänentoistoon. Työryhmähaastattelut paljastivat nopealla aikataululla tuotetun festivaalin onnistuneen olosuhteisiin nähden hyvin muuten, paitsi markkinoinnin kannalta. Esiintyjäpalautteita en saanut takaisin tarpeeksi tehdäkseen niistä kunnollista analyysia.</p> <p>Yhteenvedona toimenpiteitä täytyy 2016 Impronationissa tehdä markkinoinnin, kohderyhmän ja esiintymispaikkojen suhteen. Opinnäytetyön on tarkoitus toimia paitsi apuvälineenä seuraavan Impronation Biennale Festivalin tuotannossa niin kävijätutkimusaineiston, työryhmän kuin minun ideoideni kautta, myös välineenä edistää taiteenalan tunnettavuutta. Uskon, että se on mielenkiintoinen luettava sekä alan harrastajille ja ammattilaisille kuin myös taiteen alaa tuntemattomalle, jota improvisaatio kiinnostaa.</p>	
Asiasanat improvisaatio, teatteri, festivaali, tapahtuma, improvisaatioteatteri, Humak, kulttuurituottaja	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Elsa de Campos Paasonen	Number of Pages 45 and 5 attachment pages
Title The many faces of improvisation theatre : Research of Impronation Biennale Festival	
Supervisor Arto Lindholm	
Subscriber and/or Mentor Hook Finland Oy, Sasu Paakkunainen	
Abstract <p>Impronation Biennale Festival, an improv theatre festival that lasted for a month, was arranged in Helsinki in April 2014. The producer and the organizing company wanted a research to be done about the average festival visitor's qualities; what age is he or she, what is the visitor's relationship to theatre and improv, what is the gender and what did the visitor think about the venue and the price of the entrance fee. The questionnaire included 10 questions of which the last two gave an opportunity to the visitor for wishing elements for the Impronation to be arranged in 2016 and to give open feedback. It was important to examine the visitors' experiences of the festival because they were now and will be in the future those who the festival is arranged for. We were also interested to get feedback from the new branded events. In addition I wanted to get opinions from the professionals, so being the featuring 10 Finnish improv groups throughout the festival and also inside point-of-view's from members of the production group.</p> <p>The goal of the e-mail questionnaire for the featuring improv groups was to get opinions of how successful was the marketing, arrangements and the positive or negative effects on the art field or to their group. The production group members' interviews I did because I wanted to get deeper into the problems and the success moments of the festival. One can find also a summary of improv's history in Finland and a brief explanation of its use in everyday life and in corporate surroundings which I wrote due to the desire to promote the art more.</p> <p>The results tell that an average visitor at Impronation Biennale Festival was a woman aged 27-28 with no professional nor hobby relation with theatre and who has seen improv both live and from television. The visitors were 80% satisfied with entrance fees and the venues and they mostly wished to see more international elements in 2016. Negative feedback they gave of marketing, which should be bigger and better next time and of some venues' visual obstacles. Members of the production group on the other hand gave out that the festival was well arranged despite the tight timetable though they as well criticized the marketing and admitted it was a bit of a fail. From the featuring groups I did not get enough questionnaires back to make a good analysis of them.</p> <p>In 2016 there must be done some actions in Impronation Biennale Festival's marketing, venues and the target group. This thesis will work not only as a tool for the production with the visitor research and the production team members' interviews but also as a promoting piece of work for the art itself. I believe that this thesis will be an interesting read for both the non-professionals and the professionals.</p>	
Keywords improvisation, questionnaire, improvisation theatre, theatre, Humak, culture, festival	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet	6
2 IMPROVISAATIOSTA	7
2.1 Arkipäivän improvisaatio	7
2.2 Improvisaatioteatteri	10
2.3 Impro Suomessa	11
3 IMPRONATIONIN TAPAHTUMAT	15
3.1 Improa, brunsseja ja kansainvälisyyttä	15
3.2 Aivoriihiä, uusia tekniikoita ja ennätyksiä	17
4 ESIINTYJÄPALAUTTEET	18
4.1 Samassa veneessä ollaan, vai ollaanko?	18
5 YDINTYÖRYHMÄN HAASTATTELUT	20
5.1 Nyt puhuvat tekijät	20
6 TUTKIMUSTULOKSET JA YHTEENVETO	23
6.1 Positiivisten yllätysten vastapainoksi myös kritiikkiä	24
6.2 Ruusut ja risut	37
6.3 Toiveet ja ehdotukset	40
7 IMPRON(ATIONIN) TULEVAISUUS	41
LÄHTEET	44
LIITTEET	46

1 JOHDANTO

Päädyin eriytyvien opintojen harjoitteluun improvisaatioteatterifestivaalille nimeltä Impronation Biennale Festival (jatkossa tässä tekstissä Impronation). Kiinnittämiseni projektiin tapahtui luontevasti, kun jo kaksi ja puoli vuotta entisessä työpaikassani esiintynyt Kolina Improvisaatioteatteriryhmän tuottaja ja esiintyjä Sasu Paakkunainen kertoi uudesta festivaalistaan. Impronationin tuotantoryhmä kaipasi apua monessakin asiassa, mutta päällimmäiseksi nousi tarve tunnistaa uudet kävijät ja saada selville festivaalin kävijöiden ikä-ryhmä ja harrastuneisuus. Ehdotukseni jälkeen päätimme laajentaa kävijätutkimuksen opinnäytetyöksi työryhmän ja esiintyvien ryhmien palautteen kautta, jotta loppu-tuloksena olisi kattava palautemanuaali ja kehitysideoita vuoden 2016 Impronationia varten.

Koko huhtikuun 1.-30.4.2014 kestänyt Impronation Biennale Festival oli ensimmäistä kertaa koskaan järjestettävä improvisaatioteatterifestivaali. Suomessa ei koskaan aikaisemmin ole tehty näin pitkään kestävää improvisaatioteatterifestivaalia sen ennäkemättömästä ja runsaasta sisällöstä puhumattakaan.

Festivaali koostui erilaisista tapahtumista: IMPRO | CLUB, OPEN | IMPRO, OPEN MIC | IMPRO, WORKSHOP, EAT | TALK | IMPRO, IMPRO | CLUB in English ja 24 tunnin yhtämittaisesti kestävä Suomen pisin saippuaoppera. Kaikki tapahtumat, lukuun ottamatta kahta Vantaalla, sijoittuvat Helsingin eri baareihin. Tapahtumapaikoihin lukeutuivat CUBA!, Juttutupa, Mascot, Le Bonk, Narrin Näyttämö, Vastarannan Kiiski, Black Door ja Molly Malone's, Vantaalla tapahtumapaikka on Pingviini.

Impronationin järjesti Hook Finland Oy, jossa on kolme osakasta: Roope Salminen, Sasu Paakkunainen ja Kalle Lindroth. Hook Finland Oy:tä edelsi JRS Productions, jonka kautta Kolina Improvisaatioteatteriryhmää tuotettiin Salmisen ja Paakkunaisen toimesta aikaisemmin.

Kolmesta osakkaasta pääosassa järjestäjinä olivat Paakkunainen ja Salminen, Lindrothin panostaessa yrityksen tekemään manageritoimintaan musiikkialalla. Paakkunaisen ja Salmisen apuna Impronationissa oli n. 15 henkinen työryhmä, joka koostui lähinnä monien eri improvisaatioteatteriryhmien jäsenistä. Apukäsiä löytyi muun mu-

assa ryhmistä nimeltä Kuusi, Kipinä ja luonnollisesti Kolina, jonka jäseniä tuottajat itsekin ovat ja jonka vakioklubi CUBA! -baarissa toimi Impronationin kivijalkana.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyöni on tarkoitus toimia työvälineenä seuraavan Impronation Biennale Festivalin tuotannon alkaessa, jotta tuotannolliset, käytännölliset ja taiteelliset seikat on helpompi ja nopeampi toteuttaa joko samalla tavalla, jos hyväksi todetut, tai toisella tavalla jos huonoksi. Kävijäpalautteiden ruusuineen, risuineen ja uusine ideoineen on valtavan arvokasta, jota hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan sanoista konkretiinaan. Kävijätutkimuksen tavoitteena oli saada 400 palautetta tapahtumista, joiden arvioitu yhteis-kävijämäärä oli 2000. Esiintyjäpalautteiden keruu sähköpostitse ja ydintyöryhmän haastattelut, kävijätutkimuksen rinnalla, antavat tutkimukselle kolmikantaisen aspektin tapahtuman tarkasteluun. Esiintyjäryhmiltä keräsin palautteet, jotta sain tuotantoryhmän ulkopuolisen alan ammattilaisen mielipiteen festivaalin järjestelyistä, sen tuomasta tunnettuudesta alalle ja ryhmille sekä sen markkinoinnin onnistumisesta. Työryhmän jäsenet haastattelin saadakseni palautteen henkilöiltä, joilla oli paras tieto festivaalin tuotannollisista seikoista, markkinoinnista ja improvisaatiokentän tuntemus. Haastatteluja voi myös pitää tiedonkeruumenetelmänä festivaalin ideasta ja kehitysprosessista, sillä liityin mukaan vasta viikko ennen sen alkua enkä ollut täysin perillä kokonaiskuvasta.

Tutkimuskysymykseni, joihin halusin löytää vastaukset olivat seuraavat: Tavoitimme-ko yleisöä, jolle impro ei ole ennestään tuttu? Millainen on tyypillinen improfestivaalin kävijä? Ovatko pääsylippujen hinnat sopivat? Myös tapahtumapaikat pääsivät syy-
niin, sillä joukossa oli vain pari aikaisemmin kokeiltua baaria vastaaville tapahtumille. Mielenkiintoisin tutkimuksen aihe itselleni olivat kävijöiden toiveet ja lähinnä negatiiviseen suuntaavat palautteet. Jos kaikki olisi jo täydellistä, en tätä työtä olisi tehnyt.

Tutkimusmenetelminä käytin määrällistä ja laadullista tutkimusta. Määrällisen tutkimuksen toteutin keräämällä kävijäpalautteet kyselylomakkeella paikan päällä eri tapahtumissa niin, että joko ne oli asetettu kirjoitusalueen päälle kynän kera istumapaikoille, tai suurelle pöydälle esille, joita esiintyjät keikan jälkeen pyysivät yleisöä täyttämään. Toisinaan kiersin kävijät läpi itse ja pyysin täyttämään palautelomak-

keen, jotta pystymme kehittämään festivaalista vieläkin paremman. Toisissa tapahtumissa kävijöitä oli vähemmän kuin mikä oli arvioni palautteiden määrästä per tapahtuma suhteessa tavoitteeseen, joten näistä keräsin niin paljon kuin vain sain. Jälkikäteen analysoitaessa lomaketta, on pakko todeta, että osassa kysymyksistä oli tulkinnanvaraisuutta ja ne olisivat kaivanneet rajausta asettamalla ohje ”valitse vain yksi vaihtoehto” (Heikkilä 2010, 55). Toisen määrällisen tutkimuksen toteutin sähköpostikyselynä festivaalin keikoilla vierailleille improryhmille. Laadullisen tutkimuksen menetelmänä käytin haastattelua kuuden työryhmän ydintekijän kanssa.

2 IMPROVISAATIOSTA

Moni tietää mitä sana improvisaatio tarkoittaa. Arkielämässä tulee päivittäin tilanteita eteen, joissa jokaisen täytyy sitä harjoittaa. Tässä luvussa avaan ensin normaali arkielämässä tapahtuvaa improvisaatiota, jonka jälkeen siirryn improvisaatioteatteriin ja alan kenttään Suomessa. Tämän luvun kirjoitan tehdäkseni taiteenalan ja sen historiaa tunnetummaksi. Kunnioittaakseni myös sellaista lukijaa, jolle improvisaatioteatteri on tuntematon, teen jo tässä vaiheessa selväksi millaisen taiteenalan festivaalista tässä opinnäytetyössä on tehty tutkimus.

2.1 Arkipäivän improvisaatio

Arkipäiväisessä kanssakäymisessä ihmisten kanssa vastaan tulee poikkeuksetta tilanteita, joita kukaan ei voi ennustaa. Kollegasi pyytää apuasi jossain, opiskelukaverisi aloittaa keskustelun aiheesta, jota et ole osannut odottaa tai professori esittää sinulle yllättäen kysymyksen kesken luennon. Joskus tekniikka pettää, etkä saakaan esitelmääsi auki ja joudut soveltamaan, eli improvisoimaan.

Improvisaatio on vuorovaikutusta, jonka taito jollain on luonnostaan ja jota toisilla ei välttämättä ole ja sitä täytyy harjoittaa. Vuorovaikutustaidot ovat työelämässä kultaa tiiviin tahdin ja jatkuvien muutosten myllätessä työporukoita. Luullakseni useimmat meistä tietävät sen tunteen kun ei jostain syystä vain ole läsnä vuorovaikutustilanteessa tai kun keskustelukumppanin silmät seilaavat seinillä, kun kerrot uusimmista

käänteistä elämässäsi. Yksityiselämää yhtään vähättelemättä, työelämässä on enemmän kuin tärkeää olla läsnä ja reagoida toisten puheisiin. Sanaton viestintä on suurin osa kommunikaatiostamme ja sitä voi ja kannattaakin harjoitella. Ethän halua, että esimiehesi tai alaisesi ymmärtää viestisi päinvastaisesti, vain koska kehonliikkeesi eivät viesti samaa mitä yrität verbaalisesti ilmaista?

Improvisaatioharjoitteet ovat erinomainen keino muuttaa omaa ilmaisuaan. Toisin sanoen vuorovaikutuksen kautta päästään muuttamaan omaa ilmaisua, ja toisen ilmaisuun aktiivisesti reagoimalla aiheutuu taas uusia muutoksia. Improvisaatioharjoitteissa erinomaisinta innovaatiokeskeisen työelämän kannalta on niiden uudenlaisuus ja sitä kautta uudenlaisten ajatusten ja toimintamallien herääminen. En lainkaan epäile Routavaaraa, suomalaista improgurua, joka väittää toimintatapojen, ajatusten ja asenteiden muuttuvan pitkään jatkuneiden improvisaatio-harjoitteiden tuloksena. (Routavaara 2004, 19-21.) Tuula Nymanin kokemus, josta hän kertoo Koposen Improkirjassa, tuikkaa pisteen i:n päälle:

Ennen kaikkea se ensimmäinen idean ymmärtäminen oli aivan ihanaa. Se kun saattoi näyttää itsestään tahattomasti jotain kammottavia, egoistisia puolia ja tehdä aivan pieleen ja sitten huomata, että saattoi ihan keveästi nauraa sille. Todeta, että kappas vaan kun tulikin julki ja, että äitämmöinen päällepäsmäri ja manipuloija minä olen ollut tähän asti. – Tajusi, että tässähan pitää tavallaan heittää kamalasti kamaa viemäriin. Se nollasta alkaminen ja toisen ideoille avoimena oleminen ovat edelleen vaikeimpia asioita. (Koponen 2004, 146)

Tai sitten Keith Johnstonen, kaikkien improvisaatio-oppien isän, harjoitusta ja teoriaa: opetettavan ryhmän huudettua kaikkea ympärillä näkemäänsä väärillä nimillä kymmenen kertaa, ihmisten, huoneen ja esineiden koot pienenevät, ääriviivat tuntuvat terävämmiltä ja värit kirkkaammilta. Toisaalta pelottavaa, mutta myös mieltä kiehtovaa. Vaikutukset myös palautuvat, jos harjoitusta ajattelee jälkeensä, Johnstone väittää. (Johnstone 1991, 9.)

Esitän vielä esimerkin yksinkertaisesta ja helpon kuuloisesta, mutta yllättävän hankalasta harjoitteesta. Harjoituksessa nimeltä kysymys-kysymys muodostetaan kaksi jonoa, joiden ensimmäiset asettuvat vastakkain. Toinen aloittaa kysymällä kysymyksen ja toinen vastaa kysymyksellä. Tätä jatkuu niin kauan kunnes toinen jäätyy, eli vastaa kysymykseen, jonka jälkeen vastaaja joutuu jonon perään ja niin sanottu voit-

taja kohtaa jonon seuraavan ihmisen. Sisäänrakennettu mekanismi, eli vastaaminen, on käsittämättömän hankalaa ohittaa. Harjoite on suhteellisen helppo ja sitä voi kokeilla vaikka kaveriporukan kesken ja todeta sanani osuviksi.

Harjoitus kehittää reagointikykyä, luovaa ajattelua, ilmeiden ja eleiden tuottamista, ja niin sanottua itsensä häpäisyä ja kykyä epäonnistua. Vaikka harjoituksessa ei luonnollisesti häviäjiä tai voittajia olekaan, sen tekijä todennäköisesti tunnistaa itsessään tunteen onnistumisen pakosta ja pienestä häpeästä kun yllättää itsensä vastaamassa kysymykseen. Tässä on kysymys epäonnistumisen pelosta, joka estää suurinta osaa toimimasta luovasti ja myös syy sille, miksi kaikki eivät halua näyttelijöiksi. (Routarinne 2004, 7.) Viisi improvisointia harrastanutta näyttelijää kertoo epäonnistumisen pelosta vapautumisestaan impron avulla, joten eikö tämä olisi yksinkertainen harjoite myös onnistumiskeskeiselle yksityissektorille (Koponen 2004, 224-225)? Suomessa konkurssi on pahinta mitä yrittäjälle voi tapahtua, kun Yhdysvalloissa yrittäjä ei ole oikea yrittäjä ilman epäonnistumisia (Vehkaperä, Pirilä ja Roivas 2013, 27).

Nykyajan innovaatiokeskeinen yritysmaailma tarvitsee erilaisia tekniikoita paljastamaan reittejä työntekijöidensä ajatuksiin ja vaatii sanomaan ne tyhimmätkin ideat ja näin ollen veikkaankin, että improvisaatioharjoitukset tulevat olemaan muiden tekniikoiden ohella käytössä, etenkin kun hyvät vuorovaikutustaidot ovat kärkiasemassa hyvää ilmapiiriä luotaessa, joka taas on yksi innovaatioiden synnyn edellytyksistä (Vehkaperä ym. 2013, 49).

Yksi Vehkaperän ym. innovaatioprojekteja koskevassa raportissa mainittu harjoitus onkin improvisaation perusharjoitus aloittelijoille nimeltä ”Yes, and...”, jossa muodostetaan tarina lause kerrallaan ja jonka mm. Goldberg (1991) esittelee teoksessaan *Improv Comedy* (Vehkaperä ym. 2013, 118).

Yritysmaailman tarpeet eivät toki lopu edellä mainittuun. Kolme yhdysvaltalaisista professoria Dyer, Gregersen ja Christensen (2009) tutkivat kuuden vuoden ajan 25:tä innovatiivista yritysjohtajaa, start-up yrityksiä perustaneita ja keksintöjä tehneitä henkilöitä sekä 3000 johtajan toimintaa ja löysivät viisi merkittävää tekijää, jotka paljas-
tuivat ratkaiseviksi tekijöiksi innovaatioissa. He kutsuvat tätä löydöstä innovaattorin DNA:ksi, joka koostuu kyseenalaistamisesta, havainnoimisesta, kokeilemisestä, verkostoitumisesta ja erilaisten asioiden assosiaatiosta (Vehkaperä ym. 2013, 42). Kaikki edellä mainitut taidot joutuvat testiin ja harjoituksen alle improvisaatioharjoitteissa.

Koska innovaatiokykyjä voi myös harjoitella, ehkä improvisaatioryhmät, Stella Polariksen lisäksi, voisivat laajentaa liikeideaansa ja tarjota koulutuksia yrityksille tai miksei myös yksilöille, jos ryhmän tavoitteet ovat myös kaupalliset taiteellisten tavoitteiden ohella? Osa näin jo tekeekin, mutta olisiko syytä palkata tai rekrytoida ryhmän sisältä tai ulkoa ihminen tekemään pelkkää yritysmyyntiä tai tehdä markkinointisuunnitelma kohderyhmänään organisaatiot, joiden sisäiset toimijat eivät tietotaidoiltaan kykene järjestämään tarpeitaan vastaavaa koulutusta?

2.2 Improvisaatioteatteri

Parhaimmillaan improvisaatioteatterin seuraaminen saa vatsalihakset kipeäksi naurusta ja kyyneleet valumaan silmistä.

Improvisointi tarkoittaa esityksen luomista esityshetkellä. Teatterin saralla se tarkoittaa esitykseen heittäytymistä vailla käsikirjoitusta, vailla suunnitelmaa ja vailla muuta turvaverkkoa kuin kanssanäyttelijät. Se on loikka tyhjän päälle, mukavuusalueen ulkopuolelle, paikkaan jossa suunnitelmallisuuden peittoaa vapaa assosiointi ja määrätyn juonen noudattamisen sijaan tarinaa rakennetaan pala kerrallaan yhdessä. Usein improvisaatiossa haetaan inspiraatio tai aihe kysymällä yleisöltä sanoja, paikkoja tai määreitä kohtaukselle, jota aletaan toteuttaa välittömästi. Tämä tekee improvisaatioteatterista uniikkia – jokainen esitys on samaan aikaan sekä ensi-ilta että viimeinen veto ja sinä voit vaikuttaa sen sisältöön! Impro on spontaania, jännittävää ja viihdyttävää, mutta ennen kaikkea se on jotain, jonka taika täytyy kokea itse paikan päällä. (Paakkunainen, 2014)

Tähän Impronationin nettisivuilta lainattuun tekstiin tuottaja Paakkunainen on tiivistänyt erinomaisesti improvisaation syvimmän olemuksen. Perinteiseen teatteriin sitä ei käytännössä voi verrata, sillä teatterinäytelmät ovat käsikirjoitettuja, ulkoa opeteltuja ja ajatuksella lavastettuja. Improvisaatioteatteri tapahtuu hetkessä, vaikka sitäkin voi harjoitella. Arkielämän improvisaatiosta se eroaa erään improvisaatioteatterin opettajan Shawn Kinleyn mielestä paljon:

Kun olemme lavalla, ponnistelemme päästäksemme mahdollisimman lähelle arkitodellisuutta. - - Me ponnistelemme tuodaksemme ”todelliset” minämme lavalle. MUTTA elämässämme me tavoittelemme sitä pelottomuutta ja spontaania vapautta mitä ”hyvät” improvisoijat tuntevat näyttämöllä. Eikö olisi mahtavaa sanoa mitä ikinä haluaisimme, toimia täysin

impulssiemme mukaan ja päästä yli epäonnistumisistamme ilman tuskaa joka niihin normaalisti liittyy? (Koponen 2004, 19)

Livenä improvisaation tärkeä kulmakohta on yleisön ja esiintyjien vuorovaikutus. Esimerkiksi Improryhmä Kolina asettaa keikallaan pöydille tuoppeja, joissa on valkoisia pieniä paperilappuja. Näihin yleisöä ohjeistetaan kirjoittamaan lyhyitä lauseita, joita näyttelijät sitten käyttävät repliikkeinä esityksessään. Laput näyttelijät nostavat tuopeista täysin sattumanvaraisesti, eivätkä katso niitä etukäteen. Joskus repliikit sopivat tilanteeseen paremmin kuin hyvin, joskus taas eivät. Usein yleisöltä kysytään myös tunnetiloja, paikkoja ja aikakausia mihin kohtaus tehdään. Kokeneet improajat voivat pyytää yleisöltä myös lajitoiveita, eli tehdäänkö musikaali, aikakaudet tai vaikkapa cliffhanger. Siinä tehdään tv-sarja, jossa on kaksi osaa ja jolle yleisö keksii ensin nimen. Tämän jälkeen myös sarjan ensimmäiselle osalle keksitään nimi. Ensimmäinen osa kestää niin kauan kunnes joku huutaa ”Cliffhanger!”, mutta jos muu yleisö haluaa nähdä lisää, se voi huutaa ”Ei!”, jolloin esitys jatkuu niin kauan kunnes saavutetaan kaikkia miellyttävä cliffhanger. Tauon jälkeen näytetään niin sanotusti pikakelauksena mitä ensimmäisessä osassa tapahtui ja toiselle jaksolle valitaan myös nimi. Tämän jälkeen sarja viedään päätökseen. (Salminen, 2014.)

Millainen on sitten hyvä ja vuorovaikuttava yleisö? Johnstone esittää hyvän yleisön kriteereiksi seuraavat seikat: hyvä yleisö ei koskaan istu kädet puuskassa, on paikalla avoimin mielin, on lempeä ja hyväntahtoinen. Silti hyvä yleisö on myös kriittinen mille se hurraa ja kun se nauraa, se nauraa harkitsemattomissa aalloissa. Kun tällainen yleisö on hiljaa, se on täysin hissukseen. Johnstonen teoria on vain yksi muiden joukossa, todellisuudessaan yleisölle ei ole minkäänlaisia kriteerejä. Oma uteliaisuus ja kiinnostus lajiin riittävät. (Koponen 2004, 99.) Jos lajia ennestään tuntematon livekeikalle eksyy, saattaa improvisaatio imaista mukaansa aivan yllättäen ja se onkin improvisaatioteatterin vahvuus.

2.3 Impro Suomessa

Improvisaatiota on opetettu Suomen teatterikoulussa jo vuosina 1942-1949. 1960-luvulla Elina Lehtikunnas törmäsi ulkomailla symposiumiin osallistuessaan Spolinin oppeihin, jotka toi Suomeen. (Koponen 2004, 131, 134). Viola Spolin säätiö kertoo,

että hän oli 1900-luvun tärkein vaikuttaja ja improvisaatioharjoitteiden äiti toimiessaan Yhdysvalloissa sekä opettajana että myöhemmin myös kirjailijana. Hän julkaisi teoksen *Improvisation for the Theatre* vuonna 1963, joka sisälsi yli 200 improharjoitusta. (Intuitive Learning Systems 2014) Spolinin ensimmäinen improvisoinnin peruserä on reagoinnin tärkeys, toinen rooleista vapautuminen ja kolmas sensuurista eroon pääseminen. Näiden oppien kautta voi palata helposti Routarinteenkin oppeihin ja teoriaan siitä, miksi kuka vaan ei voi näytellä improvisaatio-teatterissa. Näyttelijän täytyy Spolinin mukaan tuntea itsensä osaksi kokonaisuutta, joka luo luottamusta ja vapauttaa näyttelemisestä. Sitten vapautua oppilas-opettaja roolista ja nähdä kanssänäyttelijät ilman rooleja ja unohtaa näiden yksilölliset kyvyt. Tämän tavoitteena on keskittyä itsensä kokemiseen ja ongelmien ratkaisuun. Viimeisenä pitäisi päästä päänsä ulkopuoliseen tilaan, eli keskittyä siihen tilanteeseen missä on, vaihtamassa energioita kanssänäyttelijöiden kanssa ja unohtaa kaikki spontaaniutta estävät sensuurit. (mt., 30-31.) Lajia harrastamattomalle tehtävä kuulostaa hankalalta: pitää näytellä, muttei kuitenkaan näytellä?

Lehtikunnaksen jälkeen Tytti Oittinen toimi eräänlaisena pioneerinä tuodessaan Keith Johnstonin menetelmät Suomeen 1990-luvulla. Johnstonin menetelmät perustuvat siihen ettei kukaan ole toista parempi eikä huonompi. Johnstonin menetelmässä opetettavan ryhmän energian vapautus lähtee kumoamalla jokaiselle opetettavien koulumaailman kiellot, kuten irvistely ja matkiminen. Hänen menetelmässään kaikki tehdään niin sanotusti väärinpäin ja Johnstone tulikin tunnetuksi näyttelijäntäytön ohjaajana, joka huusi ”Ole enemmän itsestäsi selvä!” ja ”Älä keskity!” enemmän kuin niiden vastakohtia. (mt., 38-39.)

Spolinin ja Johnstonen opit ovat edelleen käytössä Suomessa ja Johnstonen peruskäsitteisiin törmäsin esimerkiksi Improvisationin OPEN | IMPRO –tapahtumassa, missä osallistujat olivat niin sanotusti keittä tahansa, täysin sattumanvaraisesti ilmoittautuneita ihmisiä eri taustoilla. Tarjouksen hyväksyminen ja tyrmääminen ovat improvisaation ensimmäisiä sääntöjä. Tällä tarkoitetaan esimerkiksi kohtausta, jossa näyttelijä A löytää esineen: ”Katso miten hienon jutun löysin vintiltä!” Tässä hän antaa tarjouksen näyttelijä B:lle, joka vastaa: ”Mistä sen löysit?” B:llä olisi ollut tilaisuus hyväksyä pyyntö ja keksiä mikä esine oli, mutta hän välttää vastuun ja torjuu pyynnön esittämällä vastakysymyksen ja jättämällä pallon esineen laadusta A:lle. (mt., 40.) Status taas kuvaa näyttelijän arvostusta itseään ja muita kohtaan. Itseään ja muita arvostavalla näyttelijällä on positiivinen ylästatus, itseään arvostavalla muttei muita arvosta-

valla taas positiivinen alastatus. Näyttelijällä, joka ei arvosta itseään eikä muita, on taas negatiivinen alastatus ja jos arvostusta riittää vain itselleen eikä muille, on status aggressiivinen ylästatus. Koponen väittää ajatuksen taustalla olevan Spolinin näkemys ihmisen itsen ilmentämisestä oman käyttäytymisensä kautta ja statuksen muuttuessa tilanteen mukaisesti. Mitä lähempänä kahden tai useamman ihmisen statukset ovat toisiaan, sitä helpompaa, luonnollisempaa ja mutkattomampaa kommunikatio on.

Oittinen ei tuonut ainoastaan Johnstonen uusia opetusmenetelmiä Suomeen vaan myös tämän kehittämän brändin Teatterikisoista. Oittisen toimiessa Espoon Teatterin johtajana 1989, hän kävi vierailulla Tukholman kaupunginteatterissa, missä teatterikisoja harrastettiin jo. Samalla hän loi arvokkaat yhteydet naapurimaahan Suomen improvisaation tulevaisuuden kannalta. (Mt., 141, 142). Kesällä 1990 Oittinen toi Johnstone Suomeen pitämään kurssin, jonne pääsivät parikymmentä Oittisen mututuntumalla kutsumaa näyttelijää. Tuolloin Johnstone kannusti Oittista pitämään yhteyttä ruotsalaisiin, joilla kokemusta oli myös jo useampien vuosien verran (mt., 143, 147). Saman vuoden syksyllä ruotsalaiset Lennart R. Svensson ja Helge Skoogh vetivätkin Espoossa intensiivikurssin. Kurssin ryhmä kutsui paikalle Tapiolan ylä-asteen 9. luokan ja veti heille oppitunnin pituisen improvisaatioesityksen. Ensimmäiset viralliset ja yleisölle avoimet Teatterikisat pidettiinkin 1990 joulukuussa Espoon Kulttuurikeskuksen tiloissa kurssin päätteeksi. (Mt., 148-149).

Jo tammikuussa 1991 pidettiin seuraavat kisat ja samana kesänä osa ryhmästä lähti Norjaan Pohjoismaisiin Teatterikisan mestaruuskisoihin. Arvaatko jo mistä ryhmästä on kyse? Stella Polaris oli edustettuna myös Teatterikisojen Maailmanmestaruuskisoissa New Yorkissa 1991 kesäkuussa, tasan vuosi Johnstone vetämän kurssin jälkeen (mt., 151, 152). Teatterikisoja järjestetään vielä tänäkin päivänä. Vuoden 2014 impron Suomen mestari valitaan 9. Joulukuuta Helsingin Juttutuvassa.

Improvisaatioteatteri taidelajina on hyvin marginaalinen ja Suomessa on vain muutama kaupallisen viihdeimprovisaation ryhmä, esimerkiksi improvisaation uranuurtaja Stella Polaris ja seuraavan sukupolven Improryhmä Kolina. Viihdeimprovisaatio keskittyy enemmän yleisön naurattamiseen ja viihdyttämiseen, ajatuksia provosoivalla hyvällä dialogilla ja humoristisilla hahmoilla, minkä pitäisi Goldbergin mukaan olla näyttelijän tavoitekin tässä improvisaation lajissa (Goldberg 1991, 20).

Improvisaatioteatterin yleisö on kuitenkin yhtä marginaalinen kuin taidelajikin, mikä selittää kaupallisten ryhmien pienen määrän. Silti televisio on nykyään aiempaa suurempi väylä, joka syöttää improvisaatiota ihmisten koteihin useina päivinä viikossa esimerkiksi Putous-sarjan ja uunituoreen Vino Show'n myötä. Muita improvisaatiota hyödyntäviä ohjelmia ovat muun muassa Vedetään hatusta ja Hyvät ja huonot uutiset. Vaikkei jälkimmäisessä varsinaisia improvisaatio-harjoituksia toteutetakaan, on silti selvää, että osa ohjelman huumorista syntyy myös hetkessä eikä vain käsikirjoituksen pohjalta.

Kuulin sattumalta erään teatterialan ammattilaisen kutsuvan Vino Show'ta huonoksi ja pelleilyksi. Että "Siellä se (Ville) Virtanenkin vaan näyttelee improvisaatiota, eihän se oikeasti tuossa improvisoi! Ihme sähläystä ja riehumista koko ohjelma, ei toi ole improa." Huomio oli hyvä jo siinä mielessä, että tv-viihde harvemmin on puhdasta improvisaatiota. Toisaalta Virtanen on sanonut Koposen haastattelussa, että parhaimmillaan impro on silloin, kun riehutaan koko esitys, eli ehkä näyttelijä onkin omimmalla alueellaan Vino Show'ssa (Koponen 2004, 98). Ehkä vanhalle teatterintekijälle tv-tekniikalla toteutetut vanhojen improvisaatiotekniikoiden variaatiot olivat liikaa? Kun näkee improvisaatiota tehtävän tavoilla, joilla sitä ei ennen ole tehty, on se varmasti shokki. Tämä kaikki sai minut ajattelemaan, että onko oikein taiteenalaa kohtaan kaupallistaa sitä niin pitkälle? Toisaalta kaikkien muiden taiteenlajien kaupallistamisella ja ei-kaupallistamisella on ollut kautta aikojen omat kannattajansa, miksei myös tällä. Henkilökohtainen mielipiteeni poikkeaa tämän kaupallisuutta kritisoineen teatterin ammattilaisen mielipiteestä hieman: improvisaatio kuuluu muillekin ja muutenkin toteutettuna kuin pelkästään teatterikoulun opiskelijoille harjoitustekniikkana. Ja kuitenkin esimerkiksi Austin Powers -elokuvista tuttu Mike Myers on ollut improvisaatioalan huippuja ja hyvä tiimipelaaja kuin myös Saturday Night Liven Chris Farley (Harper, Close & Johnson 2001, 118-119). Kun parhaatkin ammattilaiset ovat oppineet taitonsa improvisoimalla, kuka tietää mihin Suomen improvisaatioharrastajat vielä päätyvät? Mahdollisesti improvisaation tv-näkyvyys myös laskee kuluttajan kynystä lähteä katsomaan samaa taidetta livenä, joten en sanoisi kaupallistamisen olevan huono asia alalle.

Pääkaupunkiseudulta löytyy kuitenkin myös useampi pienempi harrastajaryhmä, jotka katsotaan ei-kaupallisiksi kokeellisen improvisaation ryhmiksi. Kokeellisessa improvisaatiossa tavoitteet ovat hieman erilaiset. Impronationissa joka sunnuntai järjes-

tetty EAT | TALK | IMPRO sisälsi brunssin lisäksi syväanalyysiä eri improvisaatiolajeista. Lavalla nähtiin liike-, näytelmä- ja musiikki-improvisaatiota, jonka jälkeen tapahtuneista kohtauksista ja asioista keskusteltiin noin tunnin verran juontajan ja yleisön esittämien kysymyksien pohjalta. Impronationin sunnuntain improanalyysit vaativat yleisöltäkin jonkunlaista asiaan perehtymistä ja kiinnostusta, joten viihdeimprovisaatiota katsomaan tulleet pettyivät varmasti, vaikka kohtaukset suurimmaksi osin hauskoja olivatkin. Kokeellisen improvisaation anti on parhaimmillaan kun sekä esiintyjä että katsoja oppivat uutta kysymysten kautta, kun esille nousee asioita, joita esiintyjä ei itse ole tullut edes pohtineeksi. Tällaisessa tilanteessa improvisaation vuorovaikutus on oppimisen ja kokemisen kannalta parhaimmillaan.

3 IMPRONATIONIN TAPAHTUMAT

Tässä luvussa esittelen tapahtumat, joita Impronation Biennale Festival piti sisällään. Osasta keräsin kävijäpalautteita, kun osa tapahtumista taas oli suunnattu ammattilaisille ja harrastajille, joilta en kerännyt palautteita laisinkaan. Tapahtumat järjestettiin ensimmäistä kertaa tietyillä nimillä ja nimien tietyllä muotoilulla; toisin sanoen ne brändättiin. Kävijäpalautteiden tuloksia analysoin luvussa 6.

3.1 Improa, brunssseja ja kansainvälisyyttä

IMPRO | CLUB oli Kolina improryhmän jo vuosia järjestämä ja isännöimä klubi CUBA! -baarissa, tosin Kolina-klubi nimellä, ja se toimi festivaalin kivijalkana. IMPRO | CLUB nähtiin Impronationin aikana kahdeksan kertaa mukaan luettuna päätapahtuma Le Bonkissa. CUBA!-ssa klubi järjestettiin viidesti, Vantaan Pingviinissä ja Helsingin Juttutuvassa molemmissa kerran. Le Bonkissa järjestetty päätapahtuma ei varsinaisesti kulkenut IMPRO | CLUB -nimellä, mutta sisällöllisesti se on helpointa asettaa juuri tämän nimen alle. Lisäksi improvisaatiota esitettiin Kolinan toimesta kaksi kertaa myös englanniksi Molly Malone's -baarissa, mistä yksi osa palautteotoksista on kerätty. Improkeikalle ominaisesti keikoilla nähtiin erilaisia lajeja cliffhangerista aikakausiin ja kysymys-kysymykseen ja yleisöä osallistettiin repliikkilappujen kautta lähes joka kerta. IMPRO | CLUB -tapahtumissa oli joka kerta vaihtuva vieraileva im-

provisaatioteatteri-ryhmä ja lavalla ehtivät käydä Reactori, Saippuakuplat, V.S.O.P., Riskiryhmä, Stjärnfall ja ensimmäistä kertaa nähtiin myös striimattu yhteiskeikka israelilaisen ryhmän Incubatorin kanssa. Striimauksella tarkoitetaan videon välittämistä suorana internetissä usealle katsojalle.

Tapahtumasarja huipentui Le Bonkin päätapahtumaan, kun newyorkilainen impro-ryhmä Upright Citizens Brigade Touring Company (tunnettu myös nimellä UCB) esiintyi lähes kolmen tunnin ajan 200-päiselle yleisölle. UCB:n esiintyminen poikkesi aiemmin näkemästäni tutusta kaavasta paljonkin ryhmän valitessa yleisön joukosta satunnaisen katsojan ja pyytäessä tämän lavalle. Yksi ryhmän jäsenistä kyseli katsojalta erilaisia kysymyksiä henkilökohtaisesta elämästä suomalaisen juomakulttuuriin ja Helsingin parhaisiin paikkoihin ja sieltä taas lapsuuden ja teini-iän tapahtumiin. Tämän vartin haastattelun perusteella ryhmä improsi kohtauksia kaikesta haastateltavan kertomasta koko esityksen ajan. Kun niin sanottuun normaaliin kokemaani improkeikkaan sisältyy koko yleisön osallistamista huutoäänestyksillä ja repliikkilapuilla, oli tämä kansainvälinen esiintyjäbuukkaus suorastaan menestys erilaisuudellaan ja erinomaisuudellaan. Joskus keikoilla saattaa tuntua siltä, että nyt yritetään olla väkisin hauskoja, siinä kuitenkin onnistumatta ja joskus jopa kohtauksen onnistumisen kustannuksella. Vaikka joku repliikki saa suuret naurut, saattaa se pilata koko kohtauksen kerronnallisuuden ja juonen, jota se on jo noudattanut (Goldberg 1991, 20.). UCB:n impro oli kuitenkin vaivatonta, hauskaa ja virkistävää seurata.

EAT | TALK | IMPRO tapahtumasarja oli festivaalin parasta antia taiteenalasta tai ylipäätään kulttuurista kiinnostuneen näkökulmasta. Mascot -baarissa festivaalin aikana neljänä sunnuntaina järjestetyssä tapahtumassa yhdistyivät vapaaehtoinen, mutta maksullinen brunssi, sekä syvälliset analyysit ja vapaat puheenvuorot improvisaatiosta käytettynä eri taiteenlajeissa kuten musiikki ja näytteleminen. Tapahtuman päätarkoituksena oli tarjota rento ilmapiiri ja olohuonemainen tunnelma syväluotavan improvisaatioanalyysin ohella. Sunnuntaitapahtumalla oli juontaja, joka avasi tilaisuuden, esitteli esiintyjät ja tapahtuman kulun, jakoi puheenvuorot ja lopetti tapahtuman. Sen lisäksi esityksellä oli kommentaattori, joka seurasi kohtaukset ja kommentoi niitä yksityiskohtaisesti, jonka jälkeen myös yleisö sai esittää kysymyksiä esiintyjille kuten ”Miksi lähdit viemään kohtausta hautausmaalle vaikka olisi ollut mahdollista viedä se häihin?”. Tällöin impron vuorovaikutus oli suurimmillaan ja katsoja pääsi kuvainnollisesti esiintyjän pään sisään. Oma osuuteni tässä tapahtuma-

sarjassa oli catering eli brunssitarjottavien valmistus. Se kuului osaksi kehitystyöharjoitteluani, joka edelsi tätä opinnäytetyötä. Osa työryhmästä paistoi muun muassa croisantteja ja karjalanpiirakoita, kun minä hoidin paikalle kaiken muun keitetyistä kananmunista hedelmiin ja muihin jälkiruokiin.

Suosiota saavuttanut tapahtumalaji OPEN | IMPRO oli kaikille avoin neljästi järjestetty tapahtuma, jotka järjestettiin improryhmä Kipinän tiloissa Narrin Näyttämöllä Sörnäisten rantatiellä. OPEN | IMPRO:ssa oli mahdollisuus osallistua improryhmän harjoituksiin ja kokea sen taika. Tapahtuman harjoitusten ohjaajana toimi aina joku Impronationin isäntäryhmä Kolinan jäsen. Osallistuin itsekin yhteen OPEN | IMPRO -tapahtumaan. Tunne kokemuksen jälkeen oli vapauttava ja muistutti unohdetusta kyvystä heittäytyä ja nauraa itselleen. Tämän kaltainen tapahtuma OPEN MIC | IMPRO järjestettiin kahdesti, kerran Black Door –baarissa ja kerran Vastarannan Kiiski –baarissa. Tapahtumiin sai ilmoittautua vapaasti ja erona OPEN | IMPRO:n oli se, että avoin mikki –tapahtumassa paikalla oli myös yleisöä. Tapahtuman luonteeseen kuului nimenomaan esiintyminen ventovieraille ja sitä kautta esimerkiksi esiintymisjännityksen purkaminen tai vaikka itsensä ylittäminen. Ammattilaiset juonsivat tapahtumaa eteenpäin, mutteivät itse osallistuneet näyttelemiseen.

3.2 Aivoriihiä, uusia tekniikoita ja ennätyksiä

Brändättyjen tapahtumien lisäksi festivaaleilla oli tarjontaa myös impron ammattilaisille ja harrastajille. Workshopeihin, eli työpajoihin, tai Impronariin en osallistunut yksinkertaisesti siitä syystä etten ole lajin harrastaja. Myöskään kävijäpalautetta ei ollut sopivaa kerätä, sillä nämä tapahtumat olivat vain rajatulle ammattilaisista koostuvalle porukalle eivätkä näin ollen olleet täysin neutraalia palautteenkeruu kohderyhmää. Osa Impronationin työryhmästä oli kuitenkin paikalla muun muassa New Yorkin improvisaatioteatteriryhmä Upright Citizens Brigade Touring Companyn pitämässä työpajassa. Minulle kerrottiin, että se oli ollut osallistujien mielestä opettavainen, inspiroiva ja ennennäkemätön. Yhdysvaltalainen ryhmä opetti suomalaisille täysin uusia tekniikoita, joita hyödyntää improtessa.

Seminaarimuodossa järjestetyssä Impronarissa, joka oli myös suunnattu ammattilaisille ja harrastajille, puolestaan keskusteltiin mahdollisesti perustettavasta ja ainakin kaikkien toivomasta improkeskuksesta Suomeen. Eräässä työ-

ryhmähaastattelussa tuli kuitenkin ilmi, että kyseisenlainen keskus olisi kyllä toivottava, mutta kuka sen perustaa, millä rahalla, ilmaiseksi vai palkallisesti ja etenkin: millä ajalla?

Yksi Impronationin kohokohdista sekä tekijöiden että näkijöiden mielestä oli Suomen pisin saippuaoppera. Se kesti 24 tuntia putkeen, sillä oli kymmenen näyttelijää ja kirjurit, jotka kirjasivat näytelmän tapahtumia tunti tunnilta. Ajatuksena oli alun perin myydä puhtaaksi kirjoitettu näytelmä käsikirjoitukseksi jollekin tuotantoyhtiölle, mutta projekti on toistaiseksi jäissä järjestäjien työkiireiden takia. Saippuaoppera ei ollut mukana kävijäpalautteen kyselyssä, mutta avoimissa palautteissa sitä oli toivottu useammin kuin viisi kertaa nähtävän myös vuonna 2016, joten sen seuraajat ovat osallistuneet odotetusti myös muihin festivaalin tapahtumiin.

4 ESIINTYJÄPALAUTTEET

Koska opinnäytetyöni on kolmikantatutkimus ollakseen kattava läpileikkaus ja yleiskatsaus kaikkien festivaalilla olleiden ihmisten kokemuksista, lähetin vierailleiden im-proryhmien edustajille sähköpostia tunnustellakseni myös heidän kokemuksiaan. Vastauksia sain kahdelta ryhmältä kymmenestä: V.S.O.P. -ryhmältä ja Kipinäteatterilta, joka toimi yhteistyökumppanina luovuttaessaan tilansa ja harjoituksensa OPEN | IMPRO –tapahtumille muttei kuitenkaan V.S.O.P.:n tavoin esiintynyt vieraillevana ryhmänä IMPRO | CLUB -tapahtumassa. Muut ryhmät eivät joko vastanneet tai vastasivat tiivistetysti, toisin sanoen eivät lainkaan esittämiini kysymyksiin.

Kysyin esiintyjäryhmiltä kyseisen tapahtuman järjestelyistä ja paikasta, jossa esiintyivät, täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä asteikolla ja sitten Likertin asteikolla väittämällä festivaalin vaikutuksesta alan tunnettuuteen, oman ryhmän tunnettuuteen, yhteistyökumppaneiden löytymiseen, positiiviseen ja negatiiviseen julkisuuteen ja festivaalin markkinointiin. Kysymykset löytyvät liitteestä numero 2.

4.1 Samassa veneessä ollaan, vai ollaanko?

Mielenkiintoista analyysistä tekee se, että vastaukset ovat kovin erilaiset. Toisen ryhmän edustaja on kokenut festivaalin aavistuksen hyödyttömämpänä kun taas toisen edustaja erittäin hyödyllisenä yhteistyökumppaneiden ja julkisuus-kuvan kannalta. Toisen mielestä markkinointi oli keskinkertaista kun taas toinen ryhmä piti sitä aavistuksen parempana. Toisaalta, koko festivaali edisti molempien ryhmien edustajien mielestä alan tunnettuutta ja järjestelytkin toimivat hyvin, mitkä olivatkin festivaalin päätavoitteet. Syvällisempää analyysiä on vaikea tehdä, kun otos on näin pieni. Positiivisemman palautteen antaneen ryhmän edustajalla on auennut mahdollisuus päästä suurella tavalla esille tänä syksynä, joka saa miettimään, että onko se ollut mahdollisesti tiedossa jo silloin ja ehkä vaikuttanut vastauksiin? Ehkä on helpompaa antaa positiivista palautetta silloin kun itselläkin menee hyvin ja isoja asioita on luvassa? Tämä pohjautuu ainoastaan omaan spekulatiooni seuraavassa kappaleessa mainitun seikan pohjalta. Ei voida kuitenkaan pois sulkea ajatusta, että vastaukset ovat vastaajan aito ajatus festivaalista, oli tilanne mikä tahansa, mikä on tietenkin toivottavaa.

Kahdessa eri työryhmähaastattelussa sain tietooni aivan uudenlaista tietoa Helsingin improvisaatioteatterikentästä. Alkuperäinen oletukseni oli, että kuten tuotannon puolella omien kokemusteni mukaan kaveria autetaan hädässä, se toimii näin myös muilla aloilla. Improkentällä se ajatellaan aivan toisella tavalla. Muotoilen tämän vielä uudestaan niin, että jos joku improkentällä saa jotain hyvää osakseen, esimerkiksi menestystä missä tahansa, sen katsotaan olevan itseltä pois. Olen miettinyt koko kesän, että miksi en saa kunnon vastauksia yksinkertaisia kysymyksiä sisältävään 5 minuuttia aikaa ottavaan kyselyyni, mutta voisiko vastaus nyt olla tässä? Tarvitsisin luonnollisesti lisää lähteitä voidakseni olla varma syystä, mutta tämä lienee turhan pieni vaikuttava asia isoa kokonaisuutta tarkasteltaessa.

Kyselyn alussa lukee selkeästi kenelle opinnäytetyötä teen ja mistä aiheesta ja mitä varten tämän kyselyn olen lähettänyt. On toki mahdollista ja uskonkin, ettei kukaan tarkoituksella tarkoittanut pahaa jättämällä vastaamatta. Kyse saattaa olla monesta asiasta kuten ajan puutteesta, mielenkiinnon puutteesta tai sähköpostien lukemattomuudesta, sen toimimattomuudesta tai jopa huonosta muistista. Päätin silti kahden lähetyskerran jälkeen olla lähettämättä enempää, sillä tapahtumasta alkaa olla jo pitkä aika totuudenmukaisten (siis ei-arvailujen) vastausten saamiseksi, ja antaa vastaamattomuuden puhua puolestaan.

Loppujen lopuksi nämä kaksi vastausta antoivat jo pienen käsityksen asiasta ja näitä arvokkaammaksi silmissäni nousee tämän tutkimuksen puitteissa työryhmähaastattelut ja kävijäpalautteet. Tarkoituksena on vuonna 2016 tehdä tapahtuma, jonne on mieluisaa tulla myös esiintymään, ja uskon, että se onnistuu huolimatta näiden palautteiden puutteesta.

5 YDINTYÖRYHMÄN HAASTATTELUT

Kuten johdannossa jo mainitsin, halusin haastatella työryhmän tärkeimpiä henkilöitä saadakseni primääritietoa festivaalin alkuvaiheista, tuotantovaiheista, markkinointitoimista ja sen toimivuudesta, Impronationin tulevaisuudesta ja mielipiteitä festivaalin sujuvuudesta ja rakenteesta. Esille nousi asioita, joita olin itsekin pohtinut, mutta joihin sain myös vahvistuksen, jotta voin ne työhöni myös kirjoittaa. Koska en voinut haastatella itseäni, on ajatuksiani tässä luvussa ja yhteenvedossa. Oma osuuteni työryhmässä oli ruokahuolto sunnuntain EAT | TALK | IMPRO –tapahtumissa, kuin myös Saippuaopperan eväät ja yhteistyösopimus ravintola Fannyn kanssa.

5.1 Nyt puhuvat tekijät

Impronation päätettiin järjestää ja järjestettiin käytännössä noin kahden kuukauden aikana, joka on jo lähtökohtaisesti melko haastavaa kokeneellekin tuottajalle. Salmisen mukaan etenkin Paakkunainen ”aika guru” olikin, kun sai niinkin hyvin tuotettua kuukauden pituisen festivaalin sisällön ulkoasuineen niin lyhyessä ajassa. Samaan hengenvetoon hän totesi, ettei tiedä miten niin lyhyellä aikataululla ja pienillä resursseilla sitä olisi voinut tehdä paremminkaan.

Yhtenä syynä sosiaalisen median markkinoinnin laiminlyömiseen paljastuu rivien välistä kuitenkin kivijalkaryhmä Kolinan Facebook -sivun alkuvuoden laiminlyönti muiden kiireiden takia ja oletamus siihen, että ryhmän fanit kyllä löytävät Impronationin samalla tavalla kuin Kolinan keikatkin. Salminen myöntääkin, että ”vasen käsi ei tavallaan tiennyt mitä oikea käsi teki”, sillä kiirettä oli myös muiden projektien kanssa, jotka eivät liittyneet Impronationiin.

Vaikka festivaali Salmisen pähkäilyjen mukaan olikin liian iso, liian tapahtumarikas ja liian pitkä, oli hyvä asia, että tällä ensimmäisellä kerralla päästiin kokeilemaan uusia konsepteja, kuten OPEN | IMPROA ja EAT | TALK | IMPROA, sillä jo nyt festivaali on palvellut tietynlaista yleisöä ja 2016 tätä kaikkea voi teroittaa.

Salmisen asenne koko maan improvisaatioteatterin kenttää kohtaan on kuitenkin selvä: mitä enemmän improa tehdään, sitä parempi. Kysyttäessä OPEN | IMPROA jatkosta, kävijöiden runsaiden palautteiden perusteella Salminen rohkaisee ihmisiä perustamaan ennemminkin omia ryhmiä. Perusteena se, että jos jonkun pääosin ammattilaisista ja pitkään harjoitelleista ryhmistä harjoituksista tulisi useamminkin kaikille saavutettavat, muuten yhteen hitsautunut ryhmä itse ei pääse kehittymään kunnolla eteenpäin. Mielestäni tämä on täysin verrattavissa vaikkapa jalkapalloon: ei kai Real Madridkaan voisi pitää harrastajille avoimia jalkapalloharjoituksia ja silti kehittyä joukkueena tärkeitä pelejä varten? Salminen on usein itse vetänyt työpajoja, esimerkiksi yritysjuhlissa, ja mainitseekin olevansa innokas vetäjä korvausta vastaan.

Tuttujen kanssa työtä tehdessä on hankalaa pysyä objektiivisena, joten nytkin vastentahtoani mietin, että onko tässä taustalla mahdollisesti myös taloudelliset aspektit.

Mutta mitä jos OPEN | IMPROA tai avoimia harjoituksia voisi pitää joku muu ryhmä kuten esimerkiksi Kipinä, joka teki näin festivaalien aikana? Ovatko ryhmät mahdollisesti niin yhteen hitsautuneita, etteivät ne halua harkita asiaa vai onko kyse puhtaasti ammatillisen kehittymisen pysähtymisen uhasta?

Joka tapauksessa osa Suomen ammatti-improvisaatioryhmistä järjestää noin kerran vuodessa avoimen haun, joihin innokkaita improvisoijia kannustetaan osallistumaan, jos intoa oman ryhmän perustamiseen ei löydy.

Salminen hehkuttaa työryhmän olleen aivan mahtava ja tehneen työtä rakkaudesta improon. Tällä festivaalilla ei kukaan tehnyt mitään rahan takia. Kaiken lisäksi osittain myös tämän festivaalin päätapahtuman ansiosta Kolina sai uuden esiintymisareenan Le Bonkista, jonne syntyi myös Kipinän klubi. Nyt syksyllä 2014 avattu Klubiteatteri on Kolinan tuotantoryhmän eli Paakkunaisen ja Salmisen pääasiallisesti pyörittämä teatteri, missä tullaan esittämään myös muuta kuin improvisaatioteatteria. Nähtäväksi jää mitä kaikkea ohjelmistoon tulee, mutta Suomen mittatasolla Klubiteatteri on improvisaatioteatterille huikea harppaus.

Markkinointi oli asia, johon työryhmän haastattelemani ihmiset löysivät eniten kehitettävää. Kukaan ei oikeastaan osannut sanoa konkreettisia parannusehdotuksia, vain sen, että jotain pitäisi tehdä saavuttaaksemme uuden yleisön. Tuottaja Paakkunainen

oli ehdottomasti sitä mieltä, että vuoden 2016 Impronationilla tulee olemaan henkilö, joka keskittyy ainoastaan markkinointiin. Tähän sopivan henkilön rekrytointi voikin olla haastavaa, sillä teatterituotantojen markkinoinnissa on helppo epäonnistua kuten nyt kävikin. Impronationia 2016 saattaa helpottaa se, että se on nyt brändi ja kerran järjestetty, joten teoriassa voi olettaa, että yleisö on jo olemassa. Mielenkiintoista tulee olemaan mikä improvisaation status on taiteenlajina vuonna 2016, mitä voi vain arvailla. Nyt näyttäisi siltä, että se on tullut jäädäkseen, eikä vain satunnainen buumi (Hytti 2010, 84-54).

Mutta onko mahdollista, että esimerkiksi juuri vaihtuneet Putous-ohjelman näyttelijät saavat ihmiset lopettamaan sen seuraamisen? Näin on todistettavasti jo tapahtunut katsojalukujen suurehkon laskun perusteella (Naakka 2014). Vaikka kyseessä on käsikirjoitettu TV-ohjelma, ei silti voi vähätellä tutkimuksessa esiin tullutta faktaa, että improvisaatio oli tuttu nimenomaan TV:stä lähes 40%:lle vastanneista. Toisaalta saisiko näin pieni muutos ihmiset hakeutumaan television äärestä oikeille esiintymispaikeille? Sanoisin tämän olevan enemmän mahdollisuus kuin uhka. Samoin voisi ajatella stand-upista, joka on ollut suosittua etenkin pääkaupunkiseudun ravintoloissa parin viime vuoden aikana. Koittaako sen kultakauden loppu lähivuosina ja voisiko improvisaatio olla seuraava trendi? Realistisesti ajateltuna Leikolan kansainvälinen menestys stand-upissa ei ainakaan hidasta lajin suosiota ja hyvä niin.

Haastatteluissa esiin tullut yksi virhearvio sekä Paakkunaisen, Kajanuksen, Kolehmainen että Salmisen mielestä oli luottaa vierailevien ryhmien markkinointipanokseen. Salminen sanookin, että jos olisi ollut enemmän aikaa selittää festivaalin perimmäistä tarkoitusta, tehdä improvisaatio tunnetummaksi joka hyödyttää sitten kaikkia osapuolia, ryhmät olisivat ehkä innostuneet enemmän markkinoimaan. Nyt keikat olivat vain keikkoja muiden joukossa, veikkaa hän. Paakkunainen mainitsi myös vähäisen sisällön Impronationin Facebook -sivulla. Vaikka rakenne oli hyvä, olisi pitänyt laittaa enemmän liikkuvaa ja still -kuvaa, keksiä parempia kilpailuja ja osallistaa myös sosiaalisen median käyttäjiä. Impronation ei myöskään mennyt sinne missä somen käyttäjä nykyään on: Instagram, Twitter ja hashtag eli niin sanottu tunnusmerkki tai tunnuslinkki puuttuivat täysin. Se olisi ollut erinomainen tapa saada kaikki tapahtumassa otetut kuvat ja tapahtumasta tehdyt osallistujien päivitykset näkyville samaan paikkaan. Silti mielestäni esimerkiksi Kolina on jo toteuttanut erittäin hyvin Isokankaan ja Vassisen ohjeita kilpailuillaan, jossa palkintona voittajalle on

päästä ryhmän pakettiautoon juomaan virvokkeita näyttelijöiden kanssa. Kolinan näyttelijät jäävät myös jokaisen keikkansa jälkeen juttelemaan halukkaiden kanssa menneestä keikasta, elämästä tai mistä vaan ja tutustuvat faneihin (Isokangas & Vassinen 2010, 62).

Sisältöä sosiaaliseen mediaan pitäisi siis saada, mutta millaista on hyvä sisältö? Viihdyttävää, informatiivista, nopeaa ja henkilökohtaista (mt., 67-70). Täten teenkin jo yhteenvedon: vuonna 2016 Impronationin markkinointi perustuu tiedottamiseen valtaosaan Suomen toimituksista, hyvään ja kansainväliseen Facebook -markkinointiin videoilla ja kuvilla (esimerkiksi tapahtumapaikkojen takahuoneista), hashtageihin, esiintyjien lyhyillä haastatteluilla ja toteutuessaan myös striimauksien promootioon.

Viimeinen tai oikeastaan ensimmäinen markkinoinnin kannalta tärkeä kysymys on kuitenkin kenelle markkinoidaan. Nyt halusimme saavuttaa sen uuden kävijän ja olimme esillä ties millä markkinointikanavilla radiosta television kautta printtimediaan, emmekä onnistuneet. Pitäisikö siirtyä markkinoimaan vain vanhoille kävijöille, joita ei koskaan pidä unohtaa ja sille ryhmälle, joka on mahdollisesti hyvinkin kiinnostunut aiheesta improvisaatio (Hytti 2010, 89)?

Mistä tämä kohderyhmä sitten löytyy? Kolinan yleismiehellä ja EAT | TALK | IMPRO - tapahtuman vetäjällä Kolehmaisella oli ajatus yliopistojen tiedekunnista, niiden ja ammattikorkeakoulujen ilmoitustauluista ja tuttujen kautta niihin markkinoinnista tai sitten vain jalkautumalla markkinoimaan itse tiettyihin kohteisiin. Koska työryhmämme koostui jo nyt niin monesta alan ammattilaisesta sekä tuotanto- että teatteri- puolella, eivät Paakkunainen ja Salminen tule jäämään yksin tämän asian miettimisen kanssa. (Mt., 90).

6 TUTKIMUSTULOKSET JA YHTEENVETO

Tässä luvussa esittelen kävijätutkimukseni määrälliset ja laadulliset tulokset sekä vastaan tutkimuskysymyksiini. Yhteenvedossa esitän parannus- ja muutostideoita vuoden 2016 Impronationia varten yhdistämällä omia ajatuksiani, kävijöiden toiveita ja ideoita ja työryhmän ajatuksia.

6.1 Positiivisten yllätysten vastapainoksi myös kritiikkiä

Opinnäytetyöni alussa esittämiini tutkimuskysymyksiin sain tarvitsemani vastaukset. Kävijäkyselyn tuloksia sain yhteensä 254 kappaletta 15:stä tapahtumasta. Kävijöitä, joille impro ei ollut ennestään tuttu, emme tavoittaneet halutulla tavalla, sillä 254:sta kävijästä vain 26 eli 10% tutustui improon ensimmäistä kertaa livenä nähtynä. Onnistuimme kuitenkin yllättämään tämän ryhmän positiivisesti ja ensikertalaisten kävijöiden mielipide tunnelmasta olikin hyvä.

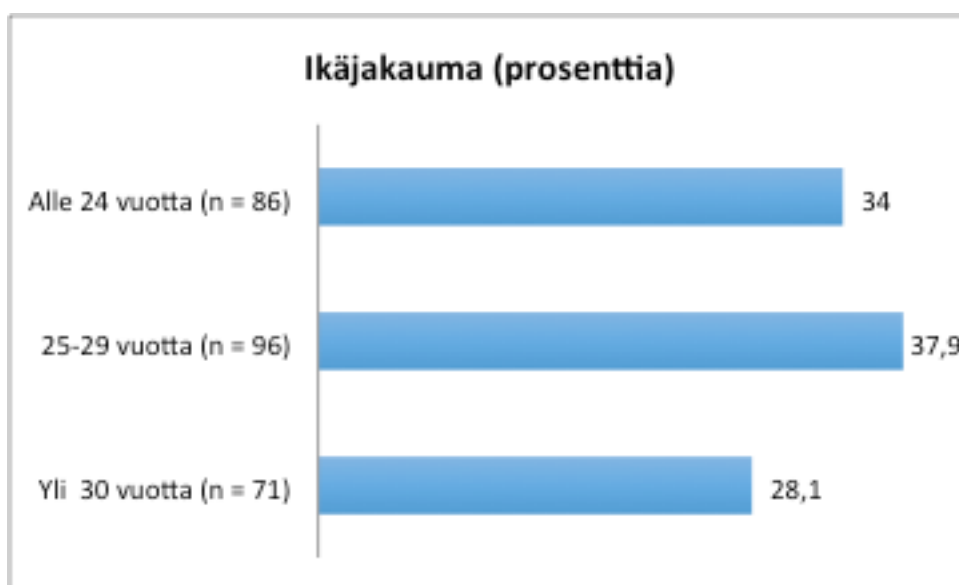

Avoimissa palautteissa eräs kävijä oli ilmaissut ajatuksensa myös jatkosta: ”Hieno ensikokemus! Hyvä! Tulen toistekin.”

Lisäksi lippujen hinta oli koettu sopivaksi ensikertalaisten mielestä, mikä kertonee sen, ettei hinta ole kynnykskysymys osallistua improvisaatioteatteritapahtumaan. Hinnat tapahtumasta riippuen olivat joko 7€, 9€ tai 17€ (päätapaus Le Bonkissa).

Ikäkohderyhmämme, jonka halusimme saavuttaa, oli yli 30-vuotiaat henkilöt. Kaikista kävijäkyselyyn vastanneista yli 30-vuotiaita oli 71 kappaletta eli 28%. Näistä ensimmäistä kertaa improa nähneitä oli 7 vastaajaa ja näin ollen 2,75% kävijöistä osui marginaaliimme ”yli 30-vuotias, jolle impro ei ole ennestään tuttu”.

Sytä siihen, että saavutetun tavoitekohderyhmän määrä jäi pieneksi, voi olla monia: arjen haasteet, lapset, pitkät työpäivät, yleinen vireystilan lasku tai ajanpuute, johon ensin mainitut jo johtavatkin. Lisäksi syynä saattaa olla esiintymispaikat, joista suurin osa tunnetaan nuorison tai nuorten aikuisten paikkoina kuten CUBA! ja Mascot. Jos tätä hieman vanhempaa kohderyhmää halutaan tavoittaa 2016 Impronationissa, on

esiintymispaikoista ainakin osa mietittävä uudelleen. Ennen tätä voidaan käyttää sekundääritietoa mahdollisista jo tehdyistä laajemmista pääkaupunkiseudun tai koko Suomen kattavista tutkimuksista siitä, mihin 30-60-vuotiaat käyttävät tai haluavat käyttää vapaa-aikansa ja sen perusteella vetää johtopäätös, kannattaako yli 30-vuotiaat säilyttää kohderyhmänä vai pitäytyä siinä ryhmässä joka oma-aloitteisesti osoittaa kiinnostusta taiteenlajiin.

Tarkastelin Tilastokeskuksen ajankäyttötutkimusta, jota päivitetään noin 10 vuoden tiheydellä. Siitä selviää, että vapaa-aika sekä 10-64 -vuotiailla naisilla että miehillä on kasvanut viimeisen kolmen vuosikymmenen aikana naisilla noin 20 minuuttia vuorokaudessa ja miehillä noin 40 minuuttia vuorokaudessa. Tutkimuksessa mitattiin ajankäyttöä nukkumiseen, kotitöihin, ansiotyöhön, vapaa-aikaan sekä ruokailuun ja muihin henkilökohtaisiin tarpeisiin. Vuonna 2009 miesten vapaa-aika vuorokaudessa on ollut 6,6 tuntia ja naisten 5,6 tuntia. Tämä tunnin ero syntyy naisten suuremmasta ajankäytöstä kotitöihin. Tilastokeskuksen tutkimus selvitti myös mihin vapaa-aika on käytetty, mikä on kiinnostavin osa tekemäni tutkimuksen kannalta. Suurimmaksi vapaa-ajan syöpöksi osoittautui television katselu, toiselle sijalle pääsi sosiaalinen kanssakäyminen ja kolmannelle tietokoneen käyttö joka on kasvanut noin 10 minuutista 40 minuuttiin kymmenessä vuodessa. Tämän tutkimuksen ollessa nyt 5 vuotta vanha voi vain kuvitella paljonko tietokoneen käyttöön kuluu aikaa nyt. Lukeminen, liikunta, muut harrastukset, vapaa-ajan matkat ja muu vapaa-aika tulevat näiden jälkeen, joista muulle vapaa-ajalle on annettu aikaa noin 30 minuuttia per vuorokausi. Muu vapaa-aika on se mikä lasketaan käytettäväksi vaikkapa kulttuuriharrastuksiin tai jos se luetaan muuksi harrastukseksi, on sekin saanut vain 20 minuuttia ajasta. Tämän tutkimuksen mukaan ihminen viettää 65% vapaa-ajastaan kotona. Jäljelle jäävästä 35% marginaalitaiteenlaji taistelee muun pääkaupunkiseudun kulttuuritarjonnan kanssa. (Tilastokeskus 2009). Täten on syytä miettiä kannattaako kohderyhmänä pitää vain jo lajin löytäneet ihmiset ja luottaa puskaradioon sekä opiskelijaverkostoihin ja mainostaa eri koulujen kampuksilla sosiaalista mediaa unohtamatta? Opiskelijat ja nuoret ovat todennäköisemmin avarakatseisempia marginaaliselle taiteenlajillemme kuin esimerkiksi perheelliset toimistotyöntekijät.

Millainen on sitten tyypillinen improfestarin kävijä, kysyin tutkimukseni alussa. Yleisnäkömään mukaan näyttää siltä, että hän on parikymppinen nainen, joka ei harrasta

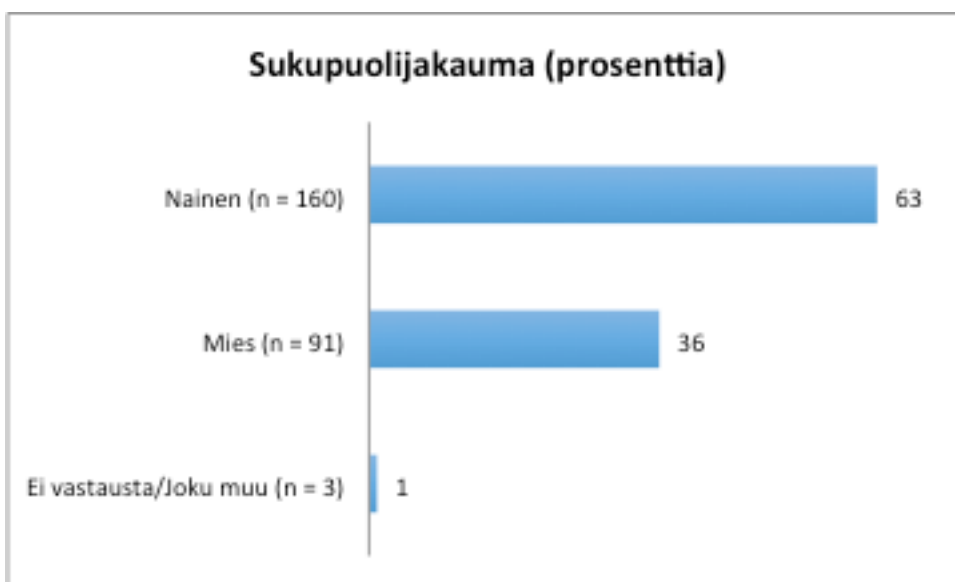
eikä tee työkseen teatteria, jolle impro on tuttu tv:stä ja joka on myös aiemmin nähnyt improa livenä. Iästä ja kulttuuriharrastuksen laadusta voidaan päätellä, että kyseessä on perustyöläinen, eikä välttämättä korkeasti koulutetussa ammatissa työskentelevä henkilö. Toisaalta kulttuurit sukupolvien välillä ovat myös toisistaan eroavat siinä mielessä, että esimerkiksi improa seuraava ja impronäyttelijöitä henkilökohtaisesti tunteva henkilö saattaa pari vuotta nuoremman henkilön mielestä olla kiehtova ja cool ja täten sosiaalisen pyramidin huipulla. (Lindholm, Simovaara, Cantell & Mielonen 2011, 31) Toisaalta olen myös puolueellinen tulkitsemaan tätä tyyppistä kävijää, sillä kävinhän itse keräämässä palautteet ja sain melko hyvän kuvan ulkoisin perustein tyyppillisestä kävijästä. Vapaa tulkintani siitä on jollain tavalla kulttuuriin sitoutunut tai ainakin sitä harrastava henkilö, joka on avoin uusille kulttuurikokemuksille. Myös adjektiivit sosiaalinen, reipas, taiteellinen ja aktiivinen voisivat sopia kuvaukseen.

Halusin myös tietää olivatko pääsylippujen hinnat sopivat.

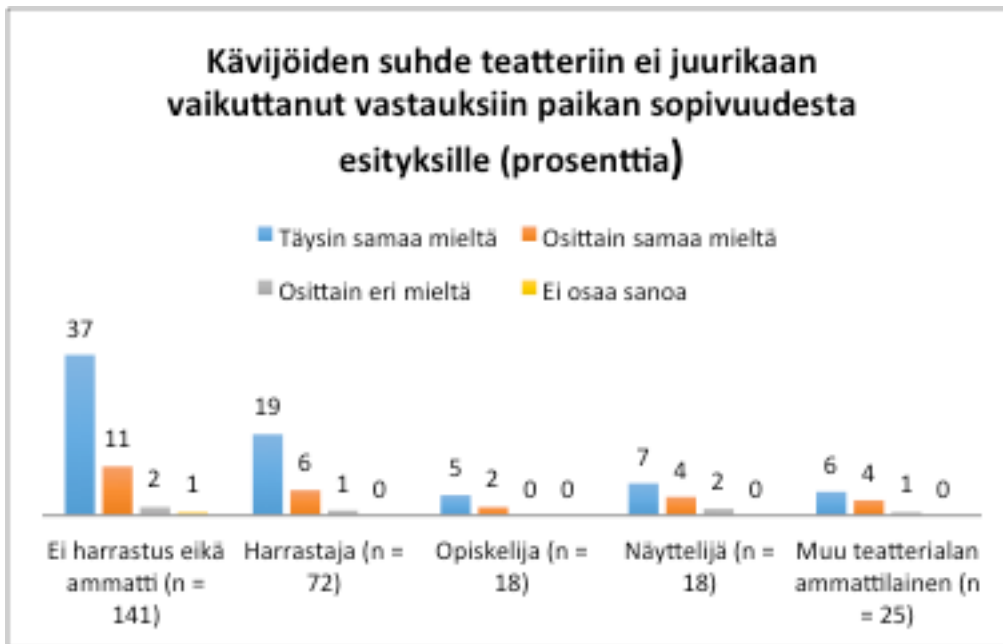

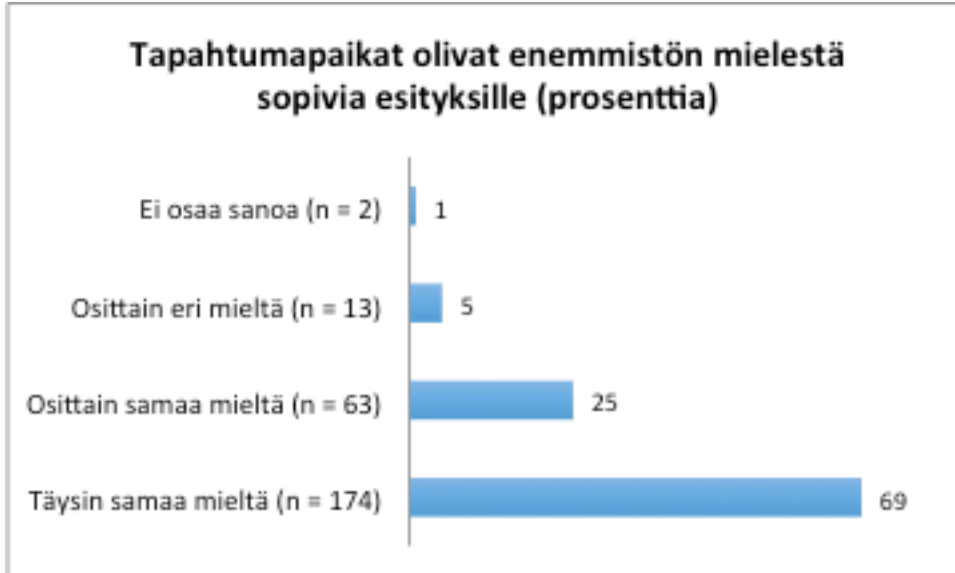
Tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että hinnat kannattaa pitää mahdollisuuksien mukaan entisellään. Vaikka naisten osuus kävijöistä olikin prosentuaalisesti enemmän kuin miesten, ei se silti selitä hintakriittisyyttä. Miehistä lipun hintoja kalliina pitävien osuus oli 0,9% kun taas naisista osuus oli 18%. Alla kaavio sukupuolijakaumasta, joka tukee tätä johtopäätöstä.

Tapahtumapaikat pääsivät tutkimukseen mukaan, sillä vain muutama niistä oli aiemmin kokeiltu vastaavanlaisille tapahtumille ja 2016 Impronationin kannalta on tärkeää kartoittaa mahdolliset ongelmakohdat tai -paikat. Yleisesti tarkasteltuna kävijän suhde teatteriin ei ole vaikuttanut merkittävästi vastaukseen, kuten saattaisi olettaa vastaajan ollessa esimerkiksi näyttelijä tai teatterin harrastaja.

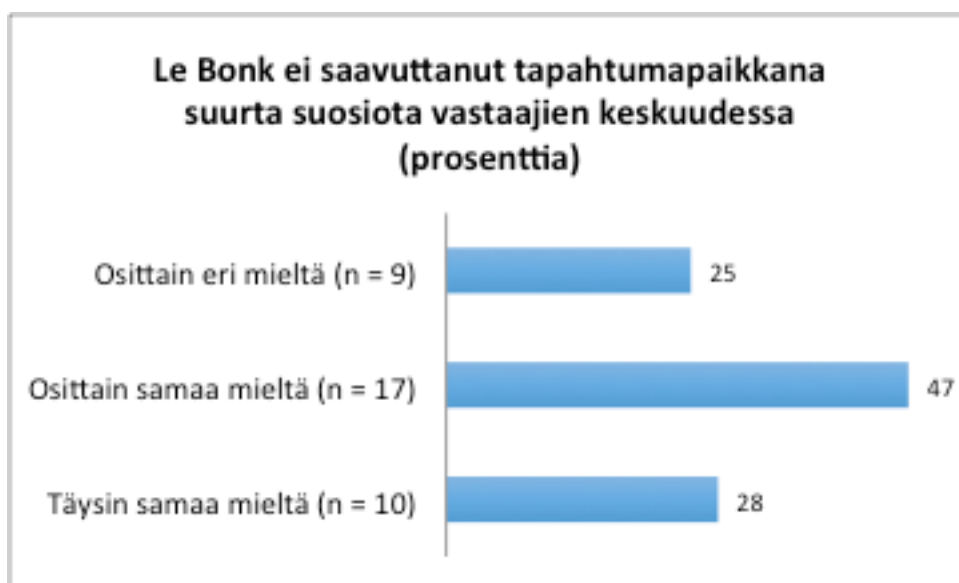

Yleiskatsauksena kävijöiden mielestä paikat olivat enimmäkseen sopivia tapahtumille.

Mutta, kun tarkastellaan kolmea tapahtumaa tarkemmin, voidaan havaita, että muut kuin ei-harrastajat olivat hieman kriittisempiä. Tutkimustulokseltaan mielenkiintoisia olivat Le Bonkissa järjestetty päätapahtuma ja OPEN MIC | IMPRO Black Door – baarissa ja Vastarannan Kiiskessä.

Paikan sopivuuden suhteen kriittisiä kävijöitä löytyi kaikista kävijäryhmistä Le Bonkis-
sa.

Yhteensä muita kuin ei-harrastajia oli otoksessani 58% enemmistö.

Tämän muihin esiintymispaikkoihin verrattuna melko paljon hajontaa aiheuttaneen tuloksen syntymissyy on todennäköisesti ollut avoimista palautteista selvinneet istumapaikkojen vähyyys verrattuna kävijöiden kokonaismäärään (200) ja isot tolpat, jotka ovat rakennuksen koossa pysymisen kannalta välttämättömät ja näin ollen mahdolliset siirtää.

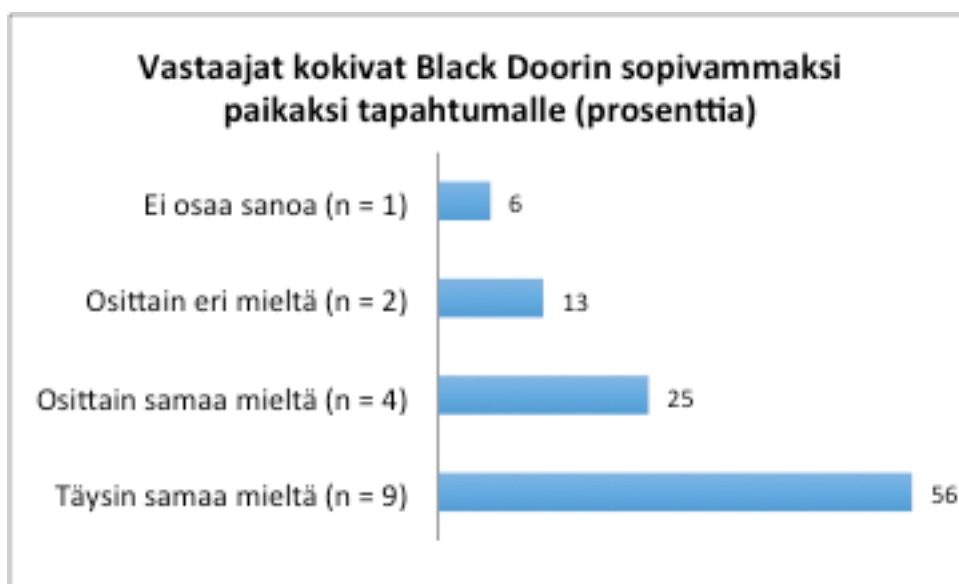
Tuloksen analysoituani kysyin tuottaja Paakkunaiselta kuinka he tämän potentiaalisen ongelman ovat hoitaneet syksyllä 2014 Le Bonkissa avatussa Klubiteatterissa, jota Hook Finland Oy tuottaa. Paakkunaisen mukaan ongelmia ei toistaiseksi ole tullut ja istumakapasiteetti on nyt kasvanut 150 paikkaan. Hook Finland Oy:n ostamien 120 klaffituolin ansiosta istuma-paikkojen määrä on nyt 40 paikkaa enemmän, kuin Impronationin tapahtumassa oli. Istumapaikkojen tullessa täyteen, kävijöille ilmoitetaan jo ovella, että jäljellä on vain seisomapaikkoja, jottei turhia pettymyksiä tulisi, Paakkunainen kertoo.

Töölöläinen oluthuone Vastarannan Kiiski ei ollut kyselyyni vastanneiden mielestä sopivin mahdollinen paikka OPEN MIC | IMPRO -tapahtumalle. Baarin neliöiden ja kaantuminen hassusti, kuten että vessaan ei päässyt kulkematta niin sanotusti näyttämön läpi, tilan vähyys ja se, etteivät kaikki paikan asiakkaat olleet paikalla kyseisen tapahtuman takia, saattoivat häiritä vastaajien kulttuurikokemusta.

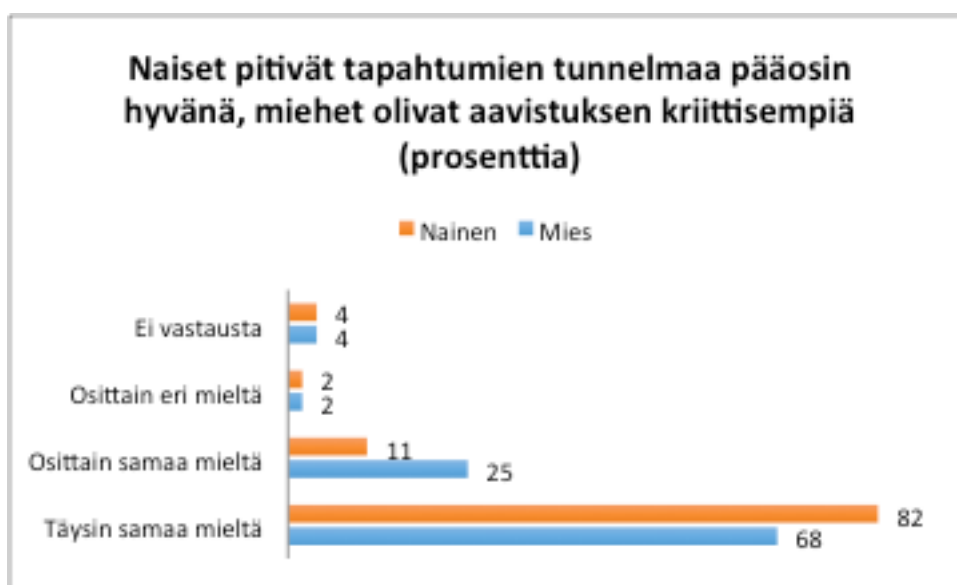
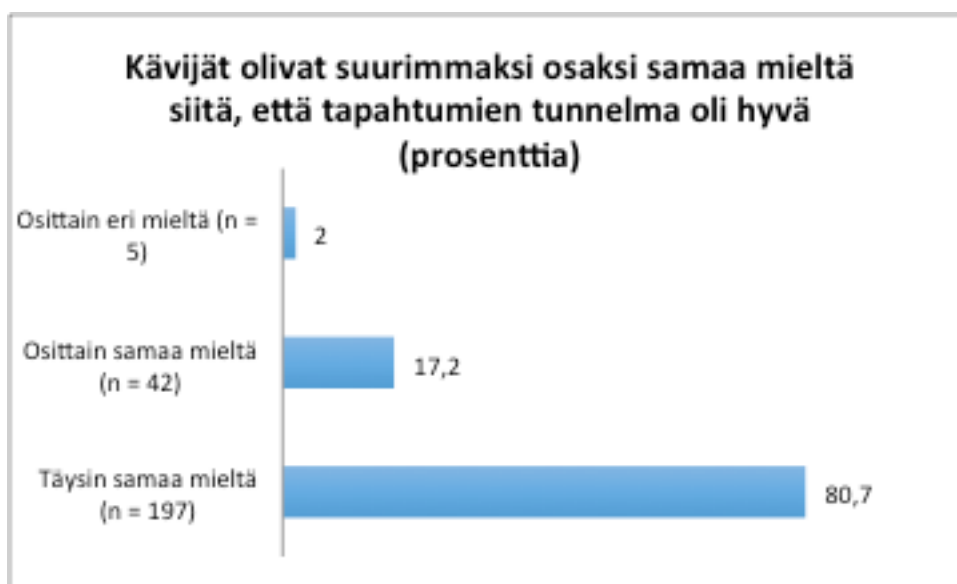
Täällä näkyi sama ilmiö kuin Le Bonkin vastaajissakin, joka on yksi varteenotettava selitys kriittisyydelle, 73% kävijöistä ollessa alan harrastajia tai opiskelijoita.

Sen sijaan OPEN MIC | IMPRO Black Door –baarissa oli arvosteltu lempeämmin.

Voiko olla sattumaa, että täällä 16:sta kävijästä 14 oli ei-harrastajia? Onko liioiteltua vetää johtopäätös, että alan harrastajat ja ammattilaiset ovat vain kriittisempiä? Black Doorissa oli paikalla myös kaksi ensimmäistä kertaa improvisaatiota livenä nähneistä, jotka vastasivat festivaalin aikana kyselyymme. Ehkä uutuudenviehätys korvasi negatiiviset tunteet paikan sopivuudesta tai siihen liittyvistä seikoista. Avoin mikki-tapahtumien yhtenä tavoitteena olikin tavoittaa henkilöitä, jotka ovat sattumanvaraisesti ilman mitään odotuksia lähteneet illanviettoon ystäviensä kanssa ja yllättää heidät kulttuurikokemuksella. Avoimissa palautteissa tämä myös näkyi muun muassa ”Yllätyksenä kesken olut-tuopin loistava!” ja ”Sopii hyvin rentoon iltaan parin oluen rinnalle.” –palautteina. Kriitikkiä sai näissä tapahtumissa ainoastaan äänentoisto: esiintyjille toivottiin mikrofoneja, jotta hiljaisemmankin esiintyjän puhe kuuluisi.

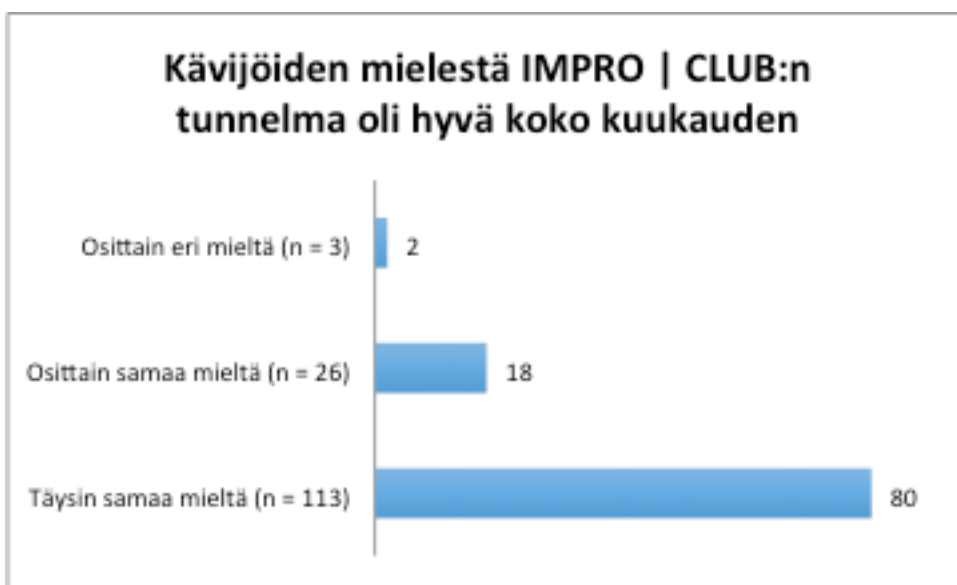
Tapahtumien tunnelma oli hyvä –väittämän kanssa oli täysin samaa mieltä jopa 80,7% kävijöistä. Naiset olivat vähemmän kriittisiä tässä kuin miehet.

Mielenkiintoista on myös pohtia miksi tunnelma sitten oli hyvä ja miksi kävijät olivat niin yksimielisiä? Tätä voi vain spekuloida, mutta avuksi siihen otan Koposen vuonna 2002 Stella Polariksen keikoilla toteuttaman yleisötutkimuksen. Jälkikäteen on aina katkeransuloista ajatella, että ”olisi pitänyt tehdä”, kuten Koponenkin saattoi ajatella, mutta hän ehti sen jopa toteuttaa. Avoin kysymys yleisölle tuolloin oli, että mikä improvisaatioteatterissa kiehtoo. Yllätyksellisyys, ennalta-arvaamattomuus, huumori, hauskuus, näyttelijät, ammattitaito, ainutlaatuisuus, rohkeus, haastavuus, spontaanius, mielikuvitus, heittäytyminen, aitous, vuorovaikutus, nopeus, tarinankerronta, vapaus, yleisön osallistuminen ja erilaisuus verrattuna ”tavalliseen” teatteriin (Koponen 2004, 94).

Nämä adjektiivit olisivat saattaneet tulla esille myös minun tutkimuksessani, jos niitä olisin kysynyt ja henkilökohtaisesti olenkin sitä mieltä, että niistä koostuisi ainakin minun hyvä tunnelmani.

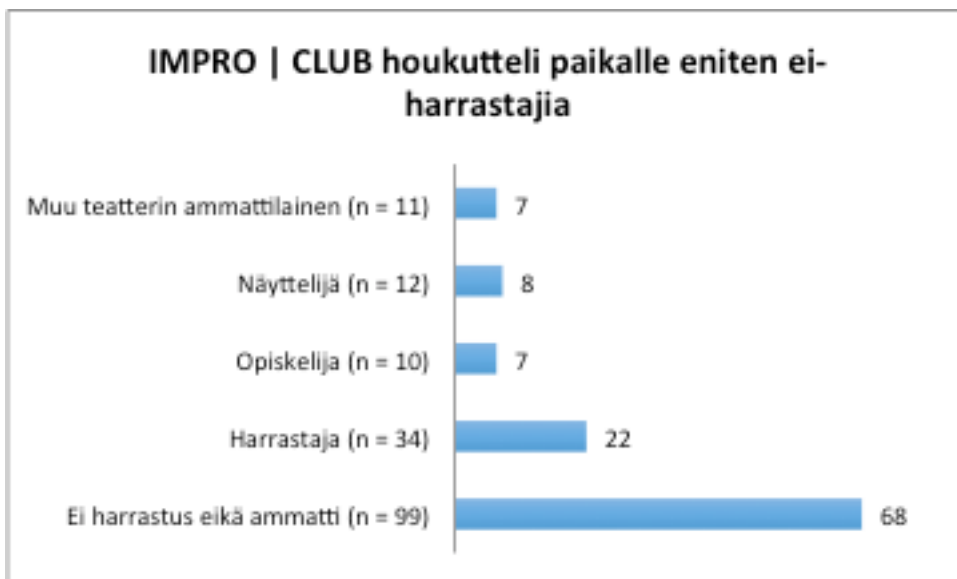
Myös IMPRO | CLUB -tapahtumien tunnelma oli koko kuukauden hyvä. Kävijöistä 142 henkilöä vastasi tunnelma-väittämään, joista 80% ilmoitti olevansa täysin samaa mieltä, 18% osittain samaa ja 2% vähemmistä osittain eri mieltä sen kanssa.

IMPRO | CLUB tapahtumasarjana onnistui muutenkin hyvin, lukuun ottamatta odotettua alhaisempaa kävijämäärää, josta kirjoitin jo luvussa 5 työryhmähaastattelujen puitteissa. Tavoitimme kuitenkin paljon jo vanhoja kävijöitä, tai ainakin sellaisia, joille taiteenlaji oli jo tuttu ennestään.

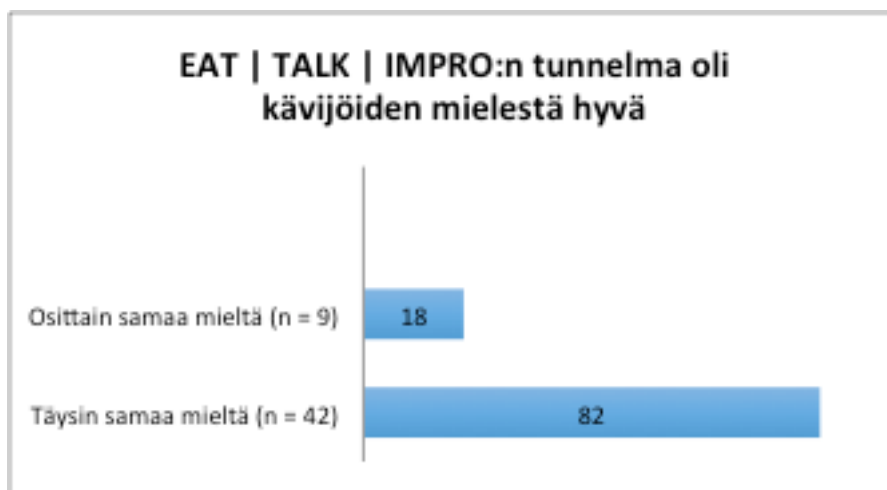

Eniten tapahtuma houkutteli paikalle kuitenkin ei-teatterin harrastajia.

EAT | TALK | IMPRO- tapahtumien 51:stä kävijästä 29% kävijöistä ei ollut teatterin harrastajia, ammattilaisia tai opiskelijoita. Jopa 55% harrasti improvisaatiota ja 41% teatteria. Näyttelijöiksi ja teatterin opiskelijoiksi tunnustautuneita oli molempia 8% ja muita alan ammattilaisia 22%. Prosenttiluvut eivät täsmää, sillä moni vastaaja oli raskittanut useamman vaihtoehdon. Keskimääräistä markkinahintaa jopa puolet halvempi 10 euron brunssi ei siis houkuttellut hinnallaan juurikaan alaan vihkiytymättömiä kävijöitä, mikä loppujen lopuksi olikin täysin toissijainen asia. Tapahtuman päätarkoituksena oli tarjota rento ilmapiiri ja olohuonemainen tunnelma syväluotaavan improvisaatioanalyysin ohella, missä onnistuttiinkin hyvin kun 82% kävijöistä vastasi ole-

vansa täysin samaa mieltä ”tapahtuman tunnelma oli hyvä”-väittämän kanssa. Loput 18% olivat väittämän kanssa osittain samaa mieltä, eli tulos oli erittäin positiivinen.

EAT | TALK | IMPRON alhaista kävijämäärää selittää monikin asia. Vähäinen markkinointi ja markkinoinnin panostaminen enemmänkin päätapahtumiin ottivat osansa yleisön huomiosta. Tässä vaikutti epäilemättä myös tapahtumien paljous, kävijöiden mahdolliset heikot sunnuntaiden olotilat ja mahdollisesti myös sisältö. Syvälliset analyysit kiinnostavat enemmänkin alan harrastajia ja ammattilaisia kuin perus-yleisöä, joka haluaa katsoa improa mieluummin sen viihdearvon takia. Vuonna 2016 kannattaakin ehdottomasti panostaa tämän tapahtuman markkinointiin alan oppilaitoksissa. Markkinointi oli Impronationin heikoimminkin sujunut osa, joka kävi ilmi sekä kävijöiden, että työryhmän palautteista. Ratkaisuna tähän tulee olemaan markkinoinnista vastaava henkilö, jonka työtehtävä on keskittyä ainoastaan siihen. Jo aiemmin tässä tekstissä mainitut kehitysideoita olisi hyvä ottaa harkintaan toteutettaviksi: OPEN | IMPRON ja EAT | TALK | IMPRON aktiivisempi ja laajempi markkinointi, sosiaalisen median sisältöjen lisääminen ja parantaminen sekä jalkautuminen yliopistoille, työväenopistoille ja ammattikorkeakouluihin. Sosiaalisen median markkinoinnissa on otettava myös huomioon entistä enemmän muutkin kanavat kuin Facebook, kuten Twitter ja Instagram. Sosiaalisen median muutos on jatkuvaa, joten luonnollisesti panostus kullekin kanavalle täytyy miettiä vasta kun se on ajankohtaista, sitä ei voi eikä kannata suunnitella etukäteen.

6.2 Ruusut ja risut

”Tämä tapahtuma tuntui siinä mielessä kiirehdityltä, ettei yleisöä pyritty osallistamaan. Tai en tiedä johtuiko se kiireestä vai valinnasta. Jos kommentteja esitetyistä kohtauksista tai kysymyksistä esiintyjille olisi pyydetty, itsellä ainakin olisi ollut sanottavaa. Hauska idea tämä saman-aikainen brunssi ja suurta plussaa tapahtuman ilmaisuudesta! Ja mielestäni oli hyvä, että haastattelija oli eri tyyppi kuin kommentoija. Improajat hoiti homman kotiin, pelasivat hyvin yhteen (vaikka eivät olleet edes tavanneet aiemmin!) Kiitos tapahtumasta, tämä festivaali on täyttä parhautta!”

Tämän palautteen kirjoittaja oli huomannut saman minkä me jo tiesimmekin. Kiireellä järjestetty näkyy myös ulospäin, vaikkei se viekään pohjaa hyvältä tuotannolta. Palaute henkii silti hyvää mieltä ja hauskaa kokemusta, EAT | TALK | IMPRO osui siis lähes napakymppiin heti ensimmäisellä järjestyskerralla. Kolehmainen, joka oli tästä tapahtumalajista vastuussa, kertoikin haastattelussa odottavansa innolla seuraavaa Impronationia ja sen sunnuntain kokeellisen impron tapahtumien kehittämistä.

”Näkyvämpää markkinointia.”

”Päivittäkää tapahtumia myös improryhmien ja raflan omille sivuille.”

”Isompi some-näkyvyys, teillä on potentiaali siihen!”

”Nettisivut on todella loistavat josta selviää kaikki helposti! FB-sivuja vois vähän selkeyttää jotta tietää mikä on mikä ja mitä siellä tehdään.”

Neljän eri kävijän palautteista käy ilmi myös markkinoinnin onnistuminen tai epäonnistuminen. Kuten päätuottajat Paakkunainen ja Salminen totesivat haastatteluisaan, markkinoinnissa oli parantamisen varaa. Osa koki Facebookissa toteutuneen Impronation –tapahtumasivun epäselväksi, jotkut häiritseväksi otsikon muuttuessa joka päivä, toiset taas unohtivat koko festivaalin kun kerran painoivat ”osallistun”-nappulaa ja jotkut puolestaan kokivat sen erinomaisena. Tapahtuman nettisivuilla oli kerrottu selkeästi kaikkien tapahtumien sisältö, mutta jos Facebook –tapahtumaan osallistuja ei jaksanut klikkailla tietään sinne asti, jäi sisältö arvoitukseksi.

Saamamme asiakaspalaute on kullanarvoista seuraavan Impronationin kehitystä varten ja 2016 vuoden markkinointivastaava saakin haastavia ongelmia ratkottavakseen.

Erään kävijän palautteesta paistaa myös muiden ryhmien markkinoinnin vähyyks tai jopa olemattomuus. Tähän yksinkertaisena ratkaisuna on mielestäni seuraavassa tuotannossa läsnä oleva aika. Kun on aikaa antaa esiintyjille tiivistelmä tapahtumista, niiden tavoitteista ja merkityksestä ryhmille itselleenkin eikä pelkästään isäntäryhmälle, motivaatio markkinointiin saattaa lisääntyä. On ehdottomasti harkittava myös valmiin markkinointikaavan laatimista, joka laskee kynnyksestä toteuttaa annettu tehtävä. Sama kaava pitää mahdollisesti sopia myös esiintymispaikan vastaavien kanssa, jotta informaatio tapahtumista välittyy myös uudelle ryhmälle potentiaalisia kävijöitä.

”Mainonta tapahtumaan voisi olla vieläkin suurempaa. Hyvää tuuria, että kuulin koko tapahtumasta.”

”Kutsukaa ja markkinoikaa rohkeasti myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle.”

Mainonta, joka menee samaan kategoriaan markkinoinnin kanssa, oli melko vähäistä, vaikka tiedotuspuoli olikin kohdallaan tiedotteiden lähtiessä yhteensä 150 toimittukseen. Voima-lehden maksettu mainos tavoitti melko marginaalisen joukon ihmisiä ja kun tapahtuman budjetti oli suhteellisen pieni, ei esimerkiksi Helsingin Sanomien kokoisen lehden printtimainontaan ollut mahdollisuutta panostaa. Tiedotteiden ansiosta kuitenkin samaisen lehden Nyt -liite tarttui asiaan ja teki suurehkon jutun Impronationista. Se jää mysteeriksi, miksi kyseinen palautteen antaja ei ole kyseistä juttua nähnyt tai kuullut lukuisia radiohaastatteluita tai nähnyt aamu-tv esiintymistä. Jos seuraavan Impronationin budjetti markkinointiin on suurempi, muistetaan ehdottomasti myös printtimedian perinteiset julkaisut.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle markkinointi ei taas ollut ykkösprioriteetti syystä että suurin osa ryhmistä toimii pääkaupunkiseudulla, eikä ollut syytä olettaa, että rahallinen panostus kauemmas markkinointiin kannattaisi taloudellisesti suurimman osan Impronationin tapahtumien ollessa ilmaisia.

”Avoimet workshopit ovat tärkeitä. Tehdä kynnyksen mahdollisimman pieneksi osallistua vaikei olisi koskaan tehnyt vastaavaa. Hyvä Roope, viime sunnuntain workshopista moni tänään yleisössä myös.”

Workshopit ovat tärkeitä etenkin tuottajien tavoitteiden kannalta. Salminen rohkaisee haastattelussaan harrastelijoita perustamaan omia ryhmiä ja toivoo improvisaatiote-

atteria tehtävän mahdollisimman paljon, sillä se on hieno laji. Vastaavanlaisia palautteita OPEN | IMPRO -tapahtumista tuli huima määrä, avoimelle tilaisuudelle kokeilla improvisaatiota oli selvästi kysyntää.

”Toimi englanniksi jopa paremmin kuin suomeksi.”

Joka toinen viikko Molly Malone’s -baarissa järjestetty Kolina-klubi englanniksi sai paljon hyvää palautetta yleisön osallistamisesta ja jopa yllä olevan kehuun. Kaikki näyttelijät puhuvat äidinkielenään suomea, joten kehu on melkoinen, positiivisella tavalla. Voisiko niin sanotusti paremmin suoriutuminen vieraalla kielellä johtua siitä, että keskittyminen on pakostikin toisella tasolla ja ehkä luonnollisemmin suomeksi käytetyt härskimmät ilmaisut ja helpot ratkaisut jäävät pois?

”Hyvä tunnelma ja sopivasti monipuolinen esiintyjätarjonta. Hyvä! Tekis mieli nähdä enemmänkin. Eat Talk impro on myös mielenkiintoinen.”

Yleispositiivinen palaute, kuten suurin osa oli, maustettuna pienellä tulevaisuutta odottavan mielenkiinnolla. Hyvä tunnelma –ilmaisu kertoo myös yleistunnelman kävijäkyselyn tuloksista, missä 78% kävijöistä koki olevansa täysin samaa mieltä väittämän ”tapahtuman tunnelma oli hyvä” kanssa.

”Le Bonk sinänsä erilainen tila, mutta hiukan helpompi nähdä jos teatterimaisempi tila.”

”Istumatilaa voisi olla vähän enemmän (parempi näkyvyys myös) Hauskaa improa on ollut!”

”Istumapaikkoja ei ollut Le Bonkissa läheskään kaikille.”

”Pylväät perseestä.”

Le Bonkissa järjestetystä päätapahtumasta annettuja risuja poimin tähän siksi, koska erityisen kiinnostavaa olisi tietää miten järjestäneen tuotantoryhmän Klubiteatteri selviää näistä haasteista. Paloturvallisuusmääräyksien takia vähäiset istumapaikat ovat valitettava asia, ja istumapaikan varmistukseen kannattaakin saapua esitykseen ajoissa. Näköesteenä olleet suuret pylväät ovat taas elementtejä, joita ei voi siirtää, pitäväthän ne koko rakennusta pystyssä.

Jottei tutkimuksen positiivisten palautteiden osuus unohtuisi, tässä muutama poiminta:

- ”Hyvä rento tekeminen miellytti.”
- ”Hieno ensikokemus! Hyvä! Tulen toistekin.”
- ”Samanlaista hyvää menoa!”
- ”Ootte ihania!! <3”
- ”Lämmin ja mukava kokemus, loistava idea yhdistää brunssiin. Kiitokse-
ni!
- ”Pidin kovasti intiimistä yhteisöllisyyden tunteesta tapahtumassa.”
- ”Jatkakaa samaan malliin, hieno festari!”
- ”Se oli hyvin vedetty hyvässä hengessä.”

Brunssi sai kehuja lisäksi kuitenkin myös kritiikkiä. Mahdolliset pettymykset brunssin sisältöön liittyviin odotuksiin voisikin estää markkinoimalla sen jollain toisella termillä, esimerkiksi Eväs tai joku muu termi, joka ei aiheuta sisältöön nähden vääränlaisia assosiaatioita potentiaalisen kävijän mielessä. On fakta, ettei brunssimme ollut verrattavissa Helsingin seudun ruhtinaallisiin salaatti, munakas, pekoni yms. tarjontaan, mutta toisaalta sen hintakaan ei sellaiseen antanut viitettä.

6.3 Toiveet ja ehdotukset

Kansainvälisyys oli yksi eniten mainituista toiveista vuodelle 2016. Nyt ensimmäisellä kerralla kansainvälisyys näkyi livelähetyksessä netin kautta, joka tehtiin Israelin improvisaatioryhmä X kanssa ja festivaalin päätapahtumassa Le Bonkissa, missä new yorkilainen ryhmä UCB esiintyi loppuunmyydylle salille. Kansainvälisyys näkyy Suomessa toistaiseksi lähinnä stand-up esityksissä ja improvisaation puolella Kolinan järjestämällä englanninkielisillä improvisaatioklubeilla Molly Malone's -baarissa Helsingin Kaisaniemessä.

24 tunnin pituista saippuaopperaa toivottiin myös paljon kuten myös improvisaatioharjoituksia, jotka olisivat ilmaisia ja avoimia kaikille. OPEN | IMPRON palautteissa oli toivottu myös porrastettuja harjoituksia: kokemattomille ja kokeneille eri treenit. Sinänsä ymmärrettävistä syistä näitä on toivottu erikseen, sillä improvisaatiota on hankala tehdä luonnollisten estojen ja häpeän ja paineen takia, joka ehkä vain kasvaa silloin kun seurassa on myös ammattilaisia (Routarinne 2004, 7-8). Itselleni ammattilaisten ja kokeneempien läsnäolo loi tosin vain turvallisuuden tunnetta harjoituksissa.

Workshopeja eli työpajoja toivottiin paljon jokaisen tapahtuman palautteissa. Tällä kertaa workshopit olivat maksullisia eikä niitä markkinoitu, vaan tuotanto lähestyi osallistujia henkilökohtaisesti. OPEN | IMPRON ilmaiset harjoitukset taas ovat ehkä osalta tapahtumakävijöistä jääneet epätietouteen. Monituntista työpajaa on melko mahdotonta ja myös taloudellisesti järjetöntä tehdä ilmaiseksi, joten ensikerralla markkinoinnissa tulee ottaa huomioon OPEN | IMPRO –tapahtumien markkinointiin panostaminen etenkin verkossa.

Muiden taidelajien improvisaatiota, kuten musiikin ja tanssin, toivottiin myös. Nämä muut improt olivat kyllä esillä EAT | TALK | IMPRO –tapahtumissa analyysin kera, joten tämäkin palaute otetaan huomioon 2016 vuoden sisältöjä ja markkinointia suunnitellessa. Jopa niin sanottujen korkea- ja matalakulttuurien yhdistämistä ehdotettiin esimerkiksi oopperan kautta. Käyttökelpoinen idea, sillä nämähän ovat vain järjestelykysymyksiä. Myöskään toivottuja musikaaleja ei järjestetty tässä Impronationissa ollenkaan, vaikka klubikeikoilla satunnaisesti improvisoituja kappaleita kuultiinkin.

7 IMPRON(ATIONIN) TULEVAISUUS

Paakkunainen kertoi haastattelussaan, että on jo yhtiökokouksessaan Hook Finland Oy:n kanssa suunnitellut seuraavan festivaalin olevan kolmeen maahan sijoittuva, jolloin kävijöiden paljon toivoma kansainvälisyys aspekti toteutuu ja mahdollisesti myös tapahtumalähtöinen matkailu lisääntyy. Helsingin, Tukholman ja Tallinnan välille kaavailtu festivaali tulee olemaan sekä niin sanotusti rajat avaava sekä ei edes otsikkohakuinen, vaan niitä aiheuttava ja provosoiva kulttuuritapahtuma, jolle olisi mahdollista hakea jopa EU-rahoitusta. Haaste tässä tulee ehdottomasti olemaan markkinointi jo tämänkin vuoden perusteella ja se, miten muut ryhmät Tukholmassa ja Tallinnassa toteuttavat ja vastaanottavat suunnitelman. Tänä vuonna käytetty ja suitsutusta saanut livelähetys keikoilta nettiin, antaisi toteutuessaan valtavan näkyvyyden ja suuren mahdollisuuden festivaalille ja etenkin improvisaatiolle. Markkinointia, niin visuaalisesti kuin verbaalisesti, helpottaisi mielestäni tapahtuman nimen lyhennys Impronationiksi. Näin ensimmäisellä kerralla kuukauden mittainen mahtipon-

تين festivaali ansaitsi mahtipontisen nimen, mutta jos ja kun tapahtuma lyhenee pariviikkoiseksi, voisi sen nimikin olla lyhyempi ja ytimekkäämpi.

Taiteenlaji on selvästi tekemässä uutta nousua uuden sukupolven myötä, minkä voi nähdä jo tv-ohjelmien kasvussa. Trendit muuttuvat ja vaikka Putouksen katsojaluvut laskevat, saattaa se odottaa vain uusia näyttelijöitä, jotka vetävät kansan television ääreen (Naakka, 2014). Viimeisimpien kuluneiden kuukausien aikana on herännyt jo uusi ilmiö: impron alalajien syntyminen. Nykyään on tarjolla Improjumbppaa, jota järjestää Suomen harrastajateatteriliitto ja Darraimproa eli krapulaimproa, jonka järjestämisen aloitti tässä opinnäytetyössä useasti esiintynyt Roope Salminen. Tapahtuman Facebook -ryhmään liittyäkseen täytyy lähettää pyyntö sivua hallinnoivalle henkilölle, joka sen hyväksyy tai hylkää. Voiko tätä verrata jo joogan alalajien syntyymiseen, kun sitäkin voi nykyään harrastaa samassa tilassa juutalaisten miesten, äitien ja vauvojen kesken tai jopa saunassa? Helsingin Sanomien Nyt -liite julkaisi verkkosivuillaan eri joogalajeja esittelevän artikkelin, jollaisen voisi kohta julkaista myös improsta. (Ala-Risku, 2014.) Ehkä improlla ei paranneta kroonisia sairauksia, kuten masennusta, mutta ainakin on mahdollista ennaltaehkäistä niitä naurulla. Ja jos ennaltaehkäisy ei onnistu niin ainakin oireiden lievittäminen onnistuu. Nauru toimii myös kivun lievittäjänä. (Duodecim 2013.) Darraimprossa taas lauma heikossa tilassa olevia ihmisiä saattaa kokea tilanteen jopa helpottavana, kun saa viettää aikaa kohtaloverien kanssa. Impron vieminen vanhainkoteihin ei ole enää uusi asia, vaan se on epäilemättä yksi tulevaisuuden kulttuuritoiminnoista, joita vanhuksille tarjotaan. Sen lisäksi, että se on kulttuurista ja jopa viihdettä, on se myös vuorovaikutusta, jota yksinäiset ihmiset kaipaavat.

Voi vain arvailla millainen on impron tulevaisuus kaupallisena viihteenä. Jostain syystä impro koetaan vieraaksi ja ehkä jopa pelottavaksi viihdelajiksi, selviää epävirallisella kyselykierroksella, jonka tein ystäväilleni. On mahdollista, että viihteen tai kulttuurin kuluttaja menee esitykseen ja haluaa katsoa rauhassa, ei osallistua. Improkeikalla osallistuminen ei ole pakollista, mutta velvollisuudentunne saattaa käydä raskaaksi vastustajaksi osallistumisen pelkoa vastaan. Vai johtuuko impron vieraus siitä, että näyttelijät eivät olekaan niin kaukaisia hahmoja? Eivätkä fyysisesti yhtä kaukana kuin esimerkiksi teatterissa tai oopperassa, missä on turvallista katsoa esitystä, kun suomalainen turvaväli ja oma tila pysyy. Näyttelijä Outi Mäenpää on oivaltanut, että im-

proesityksen alussa, kun yleisöä osallistetaan esitykseen, tekee taidemuodosta ja näyttelijöistä inhimillisemmän oloisia ja näköisiä (Koponen 2004, 96). Tuleeko improvisaatio niin sanotusti liian iholle, jotta siitä voisi tulla uusi jokamiehen kulttuuriharrastus? Kokeellisella improlla ja improlla osana näyttelijän koulutusta tulee olemaan paikkansa kaupallisesta menestyksestä huolimatta

LÄHTEET

- Goldberg, Andy 1991. Improv comedy. Los Angeles, California: Samuel French Trade.
- Heikkilä, Tarja 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Oy.
- Halpern, Charna & Close, Del & Johnson "Howard" Kim 2001. Truth in comedy. Colorado: Meriwether Publishing Ltd.
- Hytti, Jukka 2010. Teatterituottajan opas. Helsinki: Like.
- Isokangas, Antti & Vassinen, Riku 2010. Digitaalinen jalanjälki. Helsinki: Talentum.
- Johnstone, Keith 1981. Improvisoinnista iloa elämään ja esiintymiseen. Suom. Simo Routarinne 1996. Helsinki: Yliopistopaino.
- Koponen, Pia 2004. Improkirja. Helsinki: Like.
- Paasonen, Jyri 2013. Yleisötilaisuuksien turvallisuus. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- Routarinne, Simo 2004. Improvisoi! Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Suulliset lähteet

- Kajanus, Miska. 4.8.2014. Työryhmähaastattelu. Helsinki: Fafa's.
- Kolehmainen, Jere. 31.7.2014. Työryhmähaastattelu. Helsinki: Sävel.
- Paakkunainen, Sasu. 3.7.2014. Työryhmähaastattelu. Helsinki: Haastateltavan koti.
- Salminen, Roope. 11.6.2014. Työryhmähaastattelu. Helsinki: Kuja bar & bistro.
- Siponen, Petteri. 15.5.2014. Työryhmähaastattelu. Helsinki: Cafe Talo
- Vartiainen, Ilkka. 9.6.2014. Työryhmähaastattelu. Helsinki: Cafe Talo

Sähköiset lähteet

- Ajankäyttötutkimus. 2. Ajankäytön muutokset 2009. Tilastokeskus. Viitattu 21.10.2014. http://www.stat.fi/til/akay/2009/02/akay_2009_02_2011-02-17_kat_002_fi.html
- Alastonjoogaa, saunajoogaa, joogaa juutalaisille miehille – joogan brändäys on lähtenyt käsistä. Ala-Risku, Päivi 2014. Nyt-liite. Viitattu 14.11.2014. <http://nyt.fi/a1305892347928>
- Darraimpron Facebook-ryhmä. Viitattu 14.11.2014. <https://www.facebook.com/groups/204177349752905/?fref=ts>
- Dyer, J. H. – Gregersen, H. B. – Christensen, C. M. 2009. The Innovator's DNA. Harvard business review. Viitattu 26.9.2014. <https://hbr.org/2009/12/the-innovators-dna>

Impronation Biennale Festival –verkkosivut. Paakkunainen, Sasu. 2014. Viitattu 20.9.2014. <http://www.impronation.fi>

Intuitive Learning Systems, 2014. Viitattu 19.11.2014. <http://www.spolin.com>

Kurssi: Improjumppa jatkuu 7.12. Helsingissä. Viitattu 14.11.2014. <http://www.shtl.fi/component/content/article/34-ajankohtaista/366-kurssi-improjumppa-911-ja-2311-helsingissae>

Lindholm, Arto & Simovaara, Jyrki & Cantell, Timo & Mielonen, Helena 2011. Yleisötutkimus kulttuurialan opinnäytetyönä. Sarja C. Oppimateriaaleja 7. Viitattu 12.11.2014. <http://www.humak.fi/sites/default/files/liitteet/humak-yleisotutkimus-2011.pdf>

Nauraminen on terveellistä muttei vaaratonta. Duodecim 2013. Terve.fi –verkkosivut. Viitattu 14.11.2014. <http://www.terve.fi/elamanhallinta/74501-nauraminen-on-terveellista-muttei-vaaratonta>

Putouksen katsojaluvut laskevat tappavan tasaisesti. Naakka, Irene. 2014. Iltalehti. Viitattu 12.11.2014. http://www.iltalehti.fi/viihde/2014111018824895_vi.shtml

Vehkaperä, Ulla & Pirilä, Kaarina & Roivas, Marianne (toim.) 2013. Innostu ja innovoi. Käsikirja innovaatioprojektioihin. Viitattu 26.9.2014. http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Julkaisutoiminta/Julkaisusarjat/OIVA/Innostu_ja_innovoi.pdf

LIITTEET

Liite 1

“Menestyksen ja katastrofin ainekset ovat aina läsnä”

Opinnäytetyö 2014/Humak

Elsa de Campos Paasonen

IMPRONATION BIENNALE FESTIVAL – KYSELY

Ai miksi? Koska haluamme kehittyä ja tarjota teille vain parasta ja vähän enemmänkin vuonna 2016.

1) Mihin Impronation-tapahtumaan tulit?

IMPRO | CLUB

EAT | TALK | IMPRO

OPEN | IMPRO

OPEN MIC | IMPRO

2) Sukupuolesi: Nainen Mies

3) Syntymävuosi: _____

4) Mikä on suhteesi teatteriin?

Ei harrastus eikä ammatti

Harrastaja

Opiskelija

Näyttelijä

Muu teatterialan ammattilainen

5) Mikä on suhteesi improteatteriin?

Olen nähnyt tv:stä

Olen käynyt livekeikalla

Harrastan improa

Näin ensimmäistä kertaa tänään livenä

Kokeilin improa ensimmäisen kerran tänään

JATKUU ->

6) Pääsylipunhinta oli mielestäni:

- Sopiva ()
- Halpa ()
- Liian kallis ()
- Tapahtuma oli ilmainen ()

7) Paikka oli mielestäni sopiva tähän esitykseen.

- Täysin samaa mieltä ()
- Osittain samaa mieltä ()
- Osittain eri mieltä ()
- Täysin eri mieltä ()
- En osaa sanoa ()

8) Tapahtuman tunnelma oli hyvä.

- Täysin samaa mieltä ()
- Osittain samaa mieltä ()
- Osittain eri mieltä ()
- Täysin eri mieltä ()
- En osaa sanoa ()

9) Monessako Impronation Biennale Festivalin tapahtumassa olet vierailut?

- 0-1 () 2-4 () 5-10 () enemmän kuin 10 ()

10) Mitä toivoisit näkeväsi seuraavassa Impronationissa vuonna 2016?

Otamme mielellämme vastaan ruusuja ja risuja, jotta Impronationista tulee vieläkin mahtavampi:

Kiitos arvokkaasta panoksestasi tapahtumaamme!

Menestyksen ja katastrofin ainekset ovat aina läsnä

Opinnäytetyö 2014/Humak
Elsa de Campos Paasonen

Arvoisa yhteistyökumppani, esiintyjä, kollega.

Toteutamme laajaa palautekyselyä tapahtuman kävijöiltä ja esiintyjiltä Impronation Biennale Festivalin järjestelyistä ja kokemuksista, jonka tulokset päätyvät osaksi Hook Finland Oy:n tilaamaa opinnäytetyötä kulttuurituottajaopiskelijalle Elsa de Campos Paasoselta.

Auttaaksesi meitä järjestämään Impronationin vuonna 2016 vieläkin paremmin, voit vastata alta löytyviin kysymyksiin.

Uusia yhteistyökuvioita odottaen,
Impronation Biennale Festivalin työryhmän puolesta,
Elsa de Campos Paasonen

Tapahtuman järjestelyt toimivat hyvin.

Täysin samaa mieltä	()
Osittain samaa mieltä	()
Osittain eri mieltä	()
Täysin eri mieltä	()
En osaa sanoa	()

Esiintymispaikka oli hyvä.

Täysin samaa mieltä	()
Osittain samaa mieltä	()
Osittain eri mieltä	()
Täysin eri mieltä	()
En osaa sanoa	()

Vastaa kysymyksiin asteikolla 1-5.

1= Täysin eri mieltä 2 = Osittain eri mieltä 3= en osaa sanoa 4= Osittain samaa mieltä 5= Täysin samaa mieltä

Impronation Biennale Festival oli mielestäni :

Alan tunnettuutta kehittävä ja lisäävä ()

Hyvin järjestetty ()

Hyvin markkinoitu ()

Edisti minun/ryhmäni tunnettuuta ()

Löysin uusia/potentiaalisia yhteistyökumppaneita ()

Vaikutti positiivisesti julkisuuskuvaani/kuvaamme ()

Vaikutti negatiivisesti julkisuuskuvaani/kuvaamme ()

Liite 3

Loppuraportti – Impronation Biennale Festival 1.-30.4.2014
31.05.2014

Palautelomakkeita yhteensä **254kpl**

Kävijöiden määrä tapahtumissa:

EAT | TALK | IMPRO: 6.4.,13.4., 20.4. ja 27.4. **51kpl**

OPEN | IMPRO: Otanta 18.4. ja 25.4. **24kpl**

OPEN | MIC: Otanta 17.4. ja 24.4. **27kpl**

IMPRO | CLUB: 2.4.,9.4., 15.4., 16.4., 23.4., 26.4. ja 30.4. **152kpl**

Kävijöiden keski-iat:

EAT | TALK | IMPRO : 29v

OPEN | IMPRO : 27v

OPEN | MIC: 28v

IMPRO | CLUB: 27v

Keski-ikä kaikista: 27,75v

Kävijöiden ikähaarukka 18-59v

EAT | TALK | IMPRO- tapahtumien 51:stä kävijästä vain 15 kävijää ei ollut teatterin harrastajia, ammattilaisia tai opiskelijoita. Keskimääräistä markkinahintaa n. 5-8€ halvempi brunssi ei houkutellut hinnalla alaan vihkiytymättömiä kävijöitä, mikä olikin täysin toissijainen asia. Tapahtuman pääpointtina oli tarjota rento ilmapiiri ja olohuonemainen tunnelma syväluotaavan improvisaatioanalyysin ohella, missä onnistuttiinkin hyvin kun 42 kävijää vastasi olevansa täysin samaa mieltä ”tapahtuman tunnelma oli hyvä”-väittämän kanssa. Loput 9 vastaajaakin olivat sen kanssa osittain samaa mieltä, eli positiivisen puolella pysyttiin.

OPEN | IMPRO- tapahtumat olivat menestys, palaute oli 100% positiivista ja vastaavaa tapahtumaa tai toimintaa toivottiin Helsinkiin enemmänkin. Osallistujien harrastuneisuus ja harrastamattomuus menivät puoliksi ainakin näillä kahdella otantakerralla, ja seitsemän osallistujaa 24:stä kokeili improa ensimmäistä kertaa koskaan. Eriyisen hauskaa oli nähdä OPEN | IMPRON osallistujia OPEN | MIC-tapahtumassa Vastarannan Kiiskessä ottamassa oppeja käyttöön. Tämän tiedän vain siksi, koska osallistuin OPEN | IMPRO- tapahtumaan myös itse syventääkseni opinnäytetyötäni ja osaamistani aiheen parissa.

OPEN | MIC- tapahtumat järjestettiin Black Doorissa ja Vastarannan Kiiskessä Helsingissä. Näissä tunnelman hajontaa oli jonkin verran ja etenkin paikkojen sopivuudesta oltiin montaa mieltä. Silti palaute oli pääosin positiivista: 18 mielestä tunnelma oli hyvä, 7:n oli osittain samaa mieltä tunnelman hyvydestä ja vain 2 osittain eri mieltä. Black Doorissa suurin osa vastanneista ei harrastanut teatteria eikä tehnyt sitä työkseen kun taas Vastarannan Kiiskessä harrastajia ja teatterin opiskelijoita oli huomattavasti enemmän.

IMPRO | CLUB, Impronation Biennale Festivalin kivijalka, sai yhteensä 152 palautetta 7:stä tapahtumasta.

Huimat 99 vastaajaa 152:sta ei harrasta eikä tee työkseen teatteria. 12 näyttelijää, 10 opiskelijaa, 11 muuta teatterialan ammattilaista ja 34 harrastajaa olivat päätyneet katsomaan Kolinaa ja vierailuvia esiintyjäryhmiä. Osa vastaajista oli rastittanut tässä kysymyksessä suhteestaan teatteriin useamman vaihtoehdon, mistä johtuu yhteenlasketun summan täsmäämättömyys.

Kysymys suhteesta improvisaatioteatteriin paljasti, että 20 kävijää näki improa ensimmäistä kertaa livenä ja suurelle osalle se oli TV:stä tuttu. Valtaosa oli impron kanssa jo ennestään tuttuja ja pieni osa kävijöistä jopa harrasti sitä.

Lipun hinta koettiin sopivaksi, vaikka tässä pitääkin muistaa, että osa kävijöistä oli ostanut lippunsa Sika Säkissä -kampanjan kautta kaksi yhden hinnalla. Festivaalin tähtihetki, eli New Yorkilaisen UCB:n vierailu 26.4., oli sekin koettu sopivan hintaiseksi, vaikka liput maksoivatkin lähes 17 euroa.

Tapahtuman tunnelma oli hyvä- väittämän kanssa 114 kävijää oli täysin samaa mieltä ja 26 osittain samaa mieltä. Vain 3 on ollut osittain eri mieltä ja loput 9 ovat jättäneet vastaamatta.

Avoimet palautteet olivat erittäin positiivishenkisiä ja useimmin toistuneet ehdotukset ja toiveet jatkoa varten olivat kansainvälisyys ja ulkomaiset esiintyjät, musiikki-improvisaatio, keskitetympää ohjelmaa, parempaa sosiaalisen median markkinointia, workshopeja ja muita avoimia tilaisuuksia OPEN | IMPRON tyyliin. Negatiivista palautetta tuli ainoastaan 26.4. Le Bonkissa järjestetystä UCB:n keikan istumapaikkojen vähyydestä ja äänentoistosta.

Kokonaisuudessaan festivaalilta kerätyt palautteet antoivat rutkasti kehitysideoita ja hyviä toiveita ensi kertaa varten sekä mielettömän paljon positiivisia sanoja, jotka tsemppaavat tekemään vuoden 2016 Impronation Biennale Festivalista vieläkin paremman.